

34 Τροχήλατοι και γραπτοί κάνθαροι**Από τα νεκροταφεία τύμβων του Μακεδονικού Ολύμπου (ΜΟ)****Ε. Πουλάκη Παντερμαλή****Ι. Γενικά**

Ο τροχήλατος κάνθαρος, όπως και η τροχήλατη οπισθόμητη πρόχους, θεωρείται ότι αποτελεί νεωτερισμό της Θεσσαλίας που μετέφερε τα δύο αυτά πολύ χαρακτηριστικά χειροποίητα σχήματα της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου στον τροχό.

«Θεσσαλικόν καθαρώς σχήμα, καθιερώθη έπειτα ως κοινός τύπος αγγείου καθ'όλην την Ν. Ελλάδα από των αρχών της γεωμετρικής περιόδου. Η παρουσία του κατά τους πρωτογεωμετρικούς χρόνους εις τον μυχόν του Παγασητικού, ένθα ως φαίνεται έλαβε χώραν η μεταφορά του εκ της χειροποίητου εις την τροχήλατον

[\[2\]](#)

κεραμικήν, υποδηλοί το κέντρον εξ ου εγένετο η διάδοσίς του προς Νότον.»

«Η μεγαλύτερα εξάπλωσις του σχήματος σημειούται εν Θεσσαλία και κυρίως εις το βόρειον τμήμα αυτής μετά το τέλος του μυκηναϊκού πολιτισμού, οπότε εξακολουθεί να παραμένει χειροποίητον, αβαφές ή με γραπτήν αμαυρόχρωμον διακόσμησιν. Μετά την διαμόρφωσιν του πρωτογεωμετρικού ρυθμού ο τύπος μετεφέρθη άνευ ουσιώδους μεταβολής εις την τροχήλατον κεραμικήν, υπό την τελευταίαν δε ταύτην μορφήν απαντά εις τας περισσότερας θέσεις της Θεσσαλίας.... Η παρουσία του κατά τους πρωτογεωμετρικούς χρόνους εις τον μυχόν του Παγασητικού, ένθα ως φαίνεται έλαβε χώραν η μεταφορά του εκ της χειροποίητου

[\[3\]](#)

εις την τροχήλατον κεραμικήν, υποδηλοί το κέντρον εξ ου εγένετο η διάδοσίς του προς Νότον»

«Wheelmade kantharoi are a hallmark of Thessalian Protogeometric and particularly close to Toroni is the series from Marmariani. In Thessaly the kantharos along with the cutaway neck jug represent wheelmade translations of popular handmade forms that are considered a development of Late Protogeometric.... And one of the notable independent ceramic achievements of the region. The type of kantharos is not commonly found in Euboea or the Cyclades. One detail worth

[\[4\]](#)

noting is that the vast majority of the Thessalian wheelmade examples are flat based as are the few from Vergina.»

Λίγα παραδείγματα βρέθηκαν στη Βεργίνα και ένα στην Τορώνη. Της Τορώνης είναι ανάλογο με τον ΜΔ 4794/ΓαΤυ ΙΒ του ΜΟ, τα λίγα παραδείγματα της Βεργίνας είναι αρκετά διαφορετικά. Στα νεκροταφεία τύμβων του ΜΟ βρέθηκαν τουλάχιστον 34 (έως 37 αν συνυπολογιστούν οι ομάδες οστράκων), είναι δηλαδή από τα συχνότερα σχήματα του νεκροταφείου, το δεύτερο συχνότερο αν δεν υπολογιστούν όλοι τύποι των σκύφων σε έναν. Τα πολυάριθμα ευρήματα των νεκροταφείων των τύμβων του ΜΟ αποτελούν, μαζί με τους υψίποδες σκύφους, τους χαρακτηριστικότερους και πολυπληθέστερους τύπους τροχήλατων αγγείων του νεκροταφείου. Πρόκειται για μία πολύ διακριτή ομάδα που πρέπει να θεωρηθεί προϊόν περιφερειακού εργαστηρίου του κοινού θεσσαλομακεδονικού τόξου στον Ολυμπο, κατά πάσα πιθανότητα από την περιοχή του Μακεδονικού Ολύμπου, που στα πρώιμα χρόνια, ως το 700 πΧ. τουλάχιστον, εντάσσεται στην περιφέρεια του θεσσαλοευβοϊκού. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό όλων είναι οι πολύ υπερυψωμένες του χείλους, κάθετες ταινιωτές λαβές. Προσφύονται στη μετάβαση από το σώμα στο χείλος ή λίγο χαμηλότερα, υψώνονται κάθετα ή ελαφρά λοξά πάνω από το χείλος και ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους. Στην κορυφήση καμπυλώνονται ομαλά.

Οι περισσότεροι (17) βρέθηκαν στην περιοχή των ποδιών), αρκετοί (9) στην περιοχή του κεφαλιού και ένας στα χέρια. 6 ταφές περιείχαν από 2 παραδείγματα. 23 βρέθηκαν σε τάφο με έναν νεκρό, 4 (?) αποσπασματικοί βρέθηκαν εξωτερικά του τάφου, ίσως από παλιότερες ταφές, και 6 ήταν κτερίσματα παλαιότερης ανακομιδής σε διάφορα σημεία μέσα στον ίδιο τάφο. Μόνο 2 παραδείγματα (ΜΔ 2297/ΓαΤυ 15ε, ΜΔ 2318/ΓαΤυ 15ι) βρέθηκαν μαζί με χειροποίητο κάνθαρο «θεσσαλικού τύπου» (ΜΔ 2296/ΓαΤυ 15ε, ΜΔ 2280 ΓαΤυ 15ι).

ΤΑΦΟΣ	ΑΓΓΕΙΟ	ΝΕΚΡΟΣ	ΘΕΣΗ
1. ΓαΤυ ΙΒ :	 ΜΔ 2241	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ ΑΡ. ΠΕΛΜΑΤΑ

2.	ΓαΤυ 1B :	 ΜΔ 2533	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΠΕΛΜΑΤΑ
3.	ΓαΤυ 2B :	 ΜΔ 2502,2503,2505,2512(αποοστ)		ΝΔ, ΒΔ,ΑΝΑΜ ΣΚΕΛΕΤΩΝ
4.	ΓαΤυ 2B :	 ΜΔ 2506		ΒΔ ΚΑΙ ΝΔ ΓΩΝΙΑ
5.	ΓαΤυ 4A :	 ΜΔ 2364(αποοστ)		ΕΞΩ ΑΠΟ Δ ΠΛΕΥΡΑ
6.	ΓαΤυ 4A :	 ΜΔ 2365(αποοστ)		ΕΞΩ ΑΠΟ Δ ΠΛΕΥΡΑ
7.	ΓαΤυ 4A :	 ΜΔ 2361(αποοστ)		ΕΞΩ ΑΠΟ Δ ΠΛΕΥΡΑ
8.	ΓαΤυ 4A :	 ΜΔ 2360(αποοστ)	N1	ΠΟΔΙΑ, ΜΗΡΟΙ ΑΝΑΜ.
9.	ΓαΤυ 4A :	 ΜΔ 2179	N1	ΚΡΑΝΙΟ ΑΡ.
10.	ΓαΤυ 5Γ :	 ΜΔ 2524	ΕΝΑΣ	ΚΡΑΝΙΟ Δ.
11.	ΓαΤυ 6B :	 ΜΔ 2169	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΠΕΛΜΑΤΑ
12.	ΓαΤυ 6ΣΤ :	 ΜΔ 2238	ΕΝΑΣ	ΚΡΑΝΙΟ Δ.
13.	ΓαΤυ 8B :	 ΜΔ 2240	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ. ΠΕΛΜΑΤΑ
14.	ΓαΤυ 9E :	 ΜΔ 2420(αποοστ)	N1?	ΠΟΔΙΑ ΑΡ.
15.	ΓαΤυ 11B :	 ΜΔ 2406,2403(αποοστ) N2?		ΜΕ ΟΣΤΑ Ν3 ΚΑΙ ΣΚΟΡΠΙΑ
16.	ΓαΤυ 12A :	 ΜΔ 2490	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ.
17.	ΓαΤυ 12Γ :	 ΜΔ 2526	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΑΣΤΡΑΓΑΛΟΙ
18.	ΓαΤυ 13A :	 ΜΔ 2434(αποοστ)	ΕΝΑΣ	ΚΡΑΝΙΟ Δ.
19.	ΓαΤυ 13Δ :	 ΜΔ 2433	ΕΝΑΣ	ΧΕΡΙΑ Δ., ΑΓΚΩΝΑΣ
20.	ΓαΤυ 15B :	 ΜΔ 2295(αποοστ)		ΕΞΩ ΑΠΟ ΒΔ ΓΩΝΙΑ
21.	ΓαΤυ 15Γ :	 ΜΔ 2267	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΓΟΝΑΤΑ
22.	ΓαΤυ 15Δ :	 ΜΔ 2520	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΠΕΛΜΑΤΑ
23.	ΓαΤυ 15E :	 ΜΔ 2297	N2	ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΚΝΗΜΗ Ν1
24.	ΓαΤυ 15ΣΤ :	 ΜΔ 2276	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΠΕΛΜΑΤΑ
25.	ΓαΤυ 15ΣΤ :	 ΜΔ 2273	ΕΝΑΣ	ΛΑΙΜΟΣ ΑΡ.
26.	ΓαΤυ 15Η :	 ΜΔ 2269	ΕΝΑΣ	ΚΡΑΝΙΟ ΑΡ.
27.	ΓαΤυ 15Θ :	 ΜΔ 2299	ΕΝΑΣ	ΚΡΑΝΙΟ ΑΡ.
28.	ΓαΤυ 15Ι :	 ΜΔ 2318(αποοστ)	N2	ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΣΑΓΟΝΙ Ν1
29.	ΓαΤυ 15ΙΑ :	 ΜΔ 2271	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΚΝΗΜΕΣ
30.	ΓαΤυ 15ΙΑ :	 ΜΔ 2281	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ., ΚΝΗΜΕΣ
31.	ΓαΤυ 15ΙΒ :	 ΜΔ 4794	N1	ΚΡΑΝΙΟ Δ.
32.	ΓαΤυ 15ΙΒ :	 ΜΔ 2516,2518	N2?	ΜΕ ΤΑ ΟΣΤΑ
33.	ΓαΤυ 16Α :	 ΜΔ 2489	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ ΑΡ., ΓΟΝΑΤΑ
34.	ΓαΤυ 16Β :	 ΑΚ 341	ΕΝΑΣ	ΝΑ ΓΩΝΙΑ, πιθανόν πόδια
35.	ΚλαΤυ 1Δ :	 ΜΔ 4744	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ Δ. ΚΝΗΜΕΣ
36.	ΚλαΤυ 1Ε :	 ΜΔ 4743	ΕΝΑΣ	ΚΡΑΝΙΟ Δ.
37.	ΑρΤυ2B :	 ΜΔ 2254	ΕΝΑΣ	ΠΟΔΙΑ ΑΡ., ΚΝΗΜΕΣ

Όσον αφορά το μέγεθος των αγγείων, το μεγαλύτερο (ΜΔ 4794/ ΓαΤυ15ιβ, που ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα), έχει ύψος 0,15μ., και 0,205μ. με τις λαβές. Το χαμηλότερο (ΜΔ 4743/ ΚλαΤυ 1ε) έχει ύψος 0,063μ., και 0,0882μ. με λαβές. Τα περισσότερα έχουν ύψος από 0,086μ.- 0,116μ. με τις λαβές ως 0,125μ.- 0,153 με τις λαβές. Τρία μικρά αγγεία έχουν ύψος από 0,063μ. - 0,0882μ. με τις λαβές ως 0,080μ.- 0,101μ. με τις λαβές. Έχουν κατά κανόνα σώμα ρηχό ημισφαιρικό/κωνικό ημισφαιρικό και πολλά είναι πιεσμένα στον άξονα των λαβών.

A. Τα χαμηλότερα αγγεία 063μ. - 0,090μ.: 2 της ομάδας Α, 1 της ομάδας Β.

- ΜΔ 4743, 0,063μ., 0,0882μ. με λαβές Ομ. Α
- ΜΔ 2433, 0,071μ., 0,09μ. με λαβές Ομ. Β
- ΑΚ 341, 0,080μ., 0,101μ. με λαβές Ομ. Α

Β. Τα μεσαία-μικρότερα αγγεία 0,096μ. - 0,110μ.: 8 της ομάδας Α, 5 της ομάδας ΑΒ, 1 της ομάδας Β, 2 της ομάδας ΒΑ, 1 της ομάδας Γ.

1.	 ΜΔ 2299,	0,086μ., 0,116μ. με λαβές Ομ. Α				
2.	 ΜΔ 2254,	0,090μ., 0,125μ. με λαβές Ομ. Α		7.	 ΜΔ 2297	0,105μ., 0,143μ. με λαβές Ομ. Α
3.	 ΜΔ 2267,	0,096μ., 0,126μ. με λαβές Ομ. Α		8.	 ΜΔ 2533,	0,107, 0,13μ. με λαβές Ομ. ΒΑ
4.	 ΜΔ 2273,	0,096μ., 0,136μ. με λαβές Ομ. Α		9.	 ΜΔ 2276,	0,107μ., 0,15μ. με λαβές Ομ. Γ
5.	 ΜΔ 2269,	0,096μ., 0,13μ. με λαβές Ομ. Α		10.	 ΜΔ 2241,	0,107μ., 0,125 με λαβές Ομ. ΒΑ
6.	 ΜΔ 2524,	0,098μ., 0,127μ. με λαβές Ομ. ΑΒ		11.	 ΜΔ 2238,	0,107μ., 0,135 με λαβές Ομ. ΑΒ
7.	 ΜΔ 4744,	0,098μ., 0,135μ. με λαβές Ομ. Α		12.	 ΜΔ 2240,	0,110μ., 0,134μ. με λαβές Ομ. ΑΒ
1.	 ΜΔ 2179,	0,100μ.-0,092μ., 0,14μ. με τις λαβές Ομ. Α		Γ. Τα υψηλότερα αγγεία 0,116μ. - 0,15μ.: 2 της ομάδας Β, ένα της ΒΑ, ένα της ΑΒ και ένα αδιάγνωστο.		
2.	 ΜΔ 2490,	0,100μ., 0,131μ. με λαβές Ομ. ΑΒ		1.	 ΜΔ 2169,	0,116μ., 0,149μ. με λαβές Ομ. ΑΒ
3.	 ΜΔ 2526,	0,100μ., 0,133μ. με λαβές Ομ. Α		2.	 ΜΔ 2271,	0,118μ., 0,154μ. με λαβές Ομ. Β
4.	 ΜΔ 2281,	0,101μ., 0,13μ. με λαβές Ομ. Β		3.	 ΜΔ 2489,	0,122μ., 0,141μ. με λαβές Ομ. Β?
5.	 ΜΔ 2516	0,102μ., 0,125μ. με λαβές Ομ. ΑΒ		4.	 ΜΔ 2506,	0,125μ., 0,153 με λαβές Ομ. ΒΑ
6.	 ΜΔ 2520,	0,105μ., 0,132μ. με λαβές Ομ. Α		5.	 ΜΔ 4794,	0,15μ., 0,205μ. με λαβές Ομ. Β

Παρά την ομοιομορφία του σχήματος, είναι δυνατόν να χωριστούν σε πέντε ομάδες με βάση τη διαμόρφωση ώμου/χείλους, αλλά όχι μόνο. Λίγα αγγεία παρουσιάζουν χαρακτηριστικά δύο ομάδων ταυτόχρονα (ΜΔ 4743, ΜΔ 2490, ΜΔ 2489, ΜΔ 2297)

Ομάδα Α

- ΜΔ2254/ΑρΤυ 2b
- ΑΚ341/ΓαΤυ 16β
- ΜΔ 2179/ΓαΤυ 4α
- ΜΔ 2297/ΓαΤυ 15^ε (με στοιχεία και της ομάδας Γ)
- ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15^η
- ΜΔ 2273/ΓαΤυ 15στ σύγχρονο με 2276, τύπου Γ

- ΜΔ 2520/ΓαΤυ 15δ
- ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ
- ΓαΤυ 12γ/ΜΔ 2526
- ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ
- ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ

• ΜΔ 4743 /ΚλαΤυ 1ε (μεταξύ ομ. Α και ΑΒ, διότι η μετάβαση αρκετά καμπύλη σε σημεία):

12 κάρθροι που αποτελούν την πολυπληθέστερη και πιο χαρακτηριστική ομάδα της σειράς του ΜΟ. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό τους είναι η σχεδόν οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου προς το εισέχον της διαμέτρου του σώματος χείλος, σχεδόν κάθετο ή λοξό προς το κέντρο, ή και ελαφρά κοίλο. Λοιπά χαρακτηριστικά της ομάδας είναι τα εξής:

- Μεσαίου και μικρού ύψους, με τονισμένο τον άξονα της διαμέτρου των λαβών.
- Βάση δακτυλιόσχημη ή δισκόμορφη, πολύ σπάνια αδιαμόρφωτη, σπάνια με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα (βάση δακτυλιόσχημη 6, δισκόμορφη 5, αδιαμόρφωτη 1).
- Σώμα «ημισφαιρικό» (ημισφαιρικό, ρηχό ημισφαιρικό, κωνικό ημισφαιρικό), συχνά πιεσμένο στον άξονα των λαβών.
- Κοίλες ταινιωτές λαβές.
- Κυρίαρχη διακόσμηση η τεθλασμένη γραμμή στο χείλος, εκτός από το ΑΚ341 (ταινίες).
- Πηλός ωχρός (6) ή κιτρινέρυθρος (5), σπάνια ρόδινος (1), και η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό ή ερυθρωπό.

Το γενικότερο σχήμα και η διακόσμηση της ομάδας Α, με την έντονα γωνιώδη μετάβαση στο χείλος, έχει γενικές μόνο ομοιότητες με «θεσσαλικούς κανθαροειδείς σκύφους» όπως πχ. τους Γεντίκι ΜΒ. 2243, Συλ. Χατζηγιάννη Λάρισας ΜΒ. 3422 I-II, Ομόλιο ΜΒ. 2556. Ο θολωτός τάφος στο Γεντίκι (Χασάμπαλι) φαίνεται

[\[5\]](#)

να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι, η συλλογή Χατζηγιάννη στην ΥΠΓ, ο τάφος 2 του Ομολίου επίσης

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,

ο Τόμος Α, σ. 59-63. Τόμος Γ, πιν. 22/4-ΑΕ 2243. Γεντίκι
 Τόμος Α, σ. 66-67. Τόμος Γ, πιν 30/1-ΑΕ 3422 Ι, πιν. 31/2-ΑΕ 3422 ΙΙ. Λάρισα, συλλογή Χατζηγιάννη

Ομάδα ΑΒ

- ΜΔ 2524/ΓαΤυ 5δ
- ΜΔ 2240/ΓαΤυ 8β
- ΜΔ 2238/ΓαΤυ 6στ

- ΜΔ 2516/ΓαΤυ15ιβ
- ΜΔ 2169/ΓαΤυ 6β
- (●ΜΔ 2490/ΓαΤυ 12^α και 2489/ΓαΤυ 16^α με χαρακτηριστικά και Β, όπου καταλογογραφούνται):

Αρκετά συχνή ομάδα με κυρίαρχο χαρακτηριστικό τη μετάβαση με καμπύλο ώμο σε εισέχον της διαμέτρου σώματος χείλος, που είναι κάθετο και ελαφρά έξω νεύον ή ελαφρά κοίλο προς τα έξω. Ένας με αβαθή αυλάκωση στη μετάβαση προς το χείλος (ΜΔ 2490) όπως σε δύο ακόμη παραδείγματα της ομάδας Β. Λοιπά χαρακτηριστικά της ομάδας είναι τα εξής:

- Μεσαίου-μεγαλύτερου και ένα αρκετά μεγάλου ύψους, με τονισμένο τον άξονα της διαμέτρου.
- Σώμα «ημισφαιρικό» (ημισφαιρικό, κωνικό ημισφαιρικό), όλα πιεσμένα στον άξονα των λαβών εκτός από ένα (ΜΔ 2490).
- Κοίλες ταινιωτές ή ταινιωτές λαβές.
- Βάση δισκόμορφη ή αδιαμόρφωτη (ΜΔ 2490), συχνά με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Κυρίαρχη διακόσμηση η τεθλασμένη γραμμή στο χείλος, αλλά υπάρχει και η διακόσμηση με ταινίες (ΜΔ 2490).
- Ο πηλός είναι κιτρινέρυθρος (2), ωχρός (2), ερυθρός (1) και ρόδιος (1). Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό και ερυθρωπό

Ομάδα Β

- ΜΔ 2433/ΓαΤυ 13δ
- ΜΔ 2271/ΓαΤυ 15 ια
- ΜΔ 2281/ΓαΤυ15ια

- 2490/ΓαΤυ 12^α, με χαρακτηριστικά και της ΑΒ
- ΜΔ 2489/ΓαΤυ 16^α με χαρακτηριστικά και της ΑΒ

● ΜΔ 4794/ΓαΤυ15ιβ: Αρκετά συχνή ομάδα (τα δύο από τον ίδιο τάφο ΜΔ 2271, ΜΔ 2281)

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό είναι η μετάβαση με καμπύλο ώμο σε εσωτερική γωνία από όπου υψώνεται χείλος λοξό προς τα έξω ή και ελαφρά κοίλο, περίπου ίσης διαμέτρου με τη μέγιστη σώματος ή λίγο εξέχον. Συχνά με αβαθή αυλάκωση προς το χείλος (ΜΔ 2271, ΜΔ 2281). Λοιπά χαρακτηριστικά της ομάδας είναι τα εξής:

- Με τονισμένο τον κάθετο άξονα. Μικρού, μεσαίου και μεγαλύτερου ύψους, αλλά και το υψηλότερο αγγείο της σειράς.
- Σώμα κωνικό ημισφαιρικό, ένα μόνο πιεσμένο στον άξονα των λαβών (ΜΔ 4794/ΓαΤυ 15ι, που έχει και άλλες διαφορές από τους υπόλοιπους).
- Βάση δακτυλιόσχημη σε ένα μόνο παράδειγμα (ΜΔ 4794/ΓαΤυ 15ι, που έχει και άλλες διαφορές από τους υπόλοιπους), κυριαρχεί η αδιαμόρφωτη. Συχνό το κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Λαβές κοίλες ταινιωτές, ταινιωτές (ΜΔ 4794).
- Διακόσμηση μόνο με ταινίες είναι η κυρίαρχη της ομάδας, ένα παράδειγμα με διάγραμμα τρίγωνα στο χείλος.
- Πηλός κιτρινέρυθρος (3), ρόδιος (1). Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό και ερυθρωπό.

Ομάδα ΒΑ

- ΜΔ 2241/ΓαΤυ 1β ● ΜΔ2533/ΓαΤυ 1β ● ΜΔ2506/ΓαΤυ 2β:

Ομάδα με σχετικά λίγα παραδείγματα και κυρίαρχο χαρακτηριστικό τη μετάβαση με καμπύλο ώμο και περίγραμμα S σε υψηλό εισέχον χείλος, ελαφρά κοίλο προς τα έξω. Λοιπά χαρακτηριστικά της ομάδας είναι τα εξής:

- Μεσαίου-μεγαλύτερου ύψους, με τονισμένο τον κάθετο άξονα.
- Σώμα κωνικό ημισφαιρικό, ένα πιεσμένο στον άξονα των λαβών.
- Βάση δακτυλιόσχημη. Χωρίς κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Λαβές κοίλες ταινιωτές,
- Διακόσμηση με τεθλασμένη γραμμή στο χείλος, με ταινίες, αλλά και ολόβαφα
- Πηλός ωχρός (2), κιτρινέρυθρος (4). Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό και ερυθρωπό.

«Ομάδα» Γ

- ΜΔ 2276/ΓαΤυ 15στ: πρόκειται για ένα μεμονωμένο παράδειγμα. Εξωτερική γωνία του ώμου προς λοξό προς

τα έξω και ελαφρά κοίλο χείλος, εξέχον από τη μέγιστη σώματος. Σώμα κωνικό ημισφαιρικό, μεσαίου ύψους αλλά ιδιαίτερα ευρύς, σύγχρονος με τον ΜΔ 2273 της ομάδας Α.

- Σώμα. ρηχό ημισφαιρικό, έντονα πιεσμένο στον άξονα των λαβών
- Βάση δακτυλιόσχημη με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Μέσων διαστάσεων με τονισμένο τον άξονα της διαμέτρου
- Κοίλη ταινιωτή λαβή, πλατιά κεντρική αυλάκωση με τονισμένα όρια
- Ολόβαφο. Το μοναδικό παράδειγμα με καστανό πηλό και διακόσμηση με θαμπό αμαυρό.

Οι ομάδες Β, ΒΑ και ΑΒ φαίνεται να είναι ψηλότερες από την Α, αν δεν συνυπολογιστεί το ύψος των λαβών. Αντίθετα από τις υπόλοιπες, οι ομάδες Β και ΒΑ έχουν περισσότερο τονισμένο τον κατακόρυφο άξονα. Το χείλος των αγγείων είναι ιδιαίτερα υψηλό (0,021μ. το χαμηλότερο, 0,054μ το ψηλότερο), με τονισμένη συνήθως τη μετάβαση από το σώμα, σε ορισμένες περιπτώσεις με αβαθή αυλάκωση (ΜΔ 2490/ΓαΤυ12Α, ΜΔ 2433/ΓαΤυ 13δ, ΜΔ 2271/ ΓαΤυ 15Ια, ΜΔ 2281/ ΓαΤυ 15Ια, ομάδα Β).

Υψος χείλους

A. 0,21-0,29: Το χαμηλότερο χείλος: 0,021μ. - 0,028μ. 2 της ομάδας Α, 1 της Β και δύο αδιάγνωστα.

1.	 ΜΔ 4743	0,021μ. Ομ. Α
2.	 ΜΔ 2364	0,024μ. Ομ. ?
3.	 ΜΔ 2420	0,026μ. Ομ. ?
4.	 ΜΔ 2433	0,026μ. Ομ. Β
5.	 ΑΚ 341	0,028μ. Ομ. Α

B. 0,030-0,033: Μεσαίο χείλος. 0,030μ. - 0,039μ. 10 της ομάδας Α, 6 της ΑΒ, 2 της ομάδας Β, 1 της ομάδας Γ, 1 της ομάδας ΒΑ, και 8 αδιάγνωστα.

1.	 ΜΔ 2520	0,030μ. Ομ. Α
2.	 ΜΔ 2297	0,030μ. Ομ. Α
3.	 ΜΔ 2318	0,030μ. Ομ. ?
4.	 ΜΔ 4744	0,030μ. Ομ. Α
5.	 ΜΔ 2490	0,031μ. Ομ. ΑΒ
6.	 ΜΔ 2169	0,032μ. Ομ. ΑΒ
7.	 ΜΔ 2526	0,032μ. Ομ. Α
8.	 ΜΔ 2299	0,032μ. Ομ. Α
9.	 ΜΔ 2360	0,032 Ομ. ?
10.	 ΜΔ 2365	0,033 Ομ. ?
11.	 ΜΔ 2406	0,033μ. Ομ. ?
12.	 ΜΔ 2267	0,033μ. Ομ. Α
13.	 ΜΔ 2295	0,033μ. σωζ., Ομ. ?
14.	 ΜΔ 2502	0,035μ. Ομ. ?
15.	 ΜΔ 2434	0,035μ. Ομ. ?
16.	 ΜΔ 2273	0,035μ. Ομ. Α
17.	 ΜΔ 2271	0,035μ. Ομ. Β
18.	 ΜΔ 2254	0,035μ. Ομ. Α
19.	 ΜΔ 2179	0,036μ. Ομ. Α
20.	 ΜΔ 2524	0,036μ. Ομ. ΑΒ
21.	 ΜΔ 2238	0,036μ. Ομ. ΑΒ
22.	 ΜΔ 2240	0,036μ. Ομ. ΑΒ
23.	 ΜΔ 2276	0,036μ. Ομ. Γ
24.	 ΜΔ 2281	0,036μ. Ομ. Β
25.	 ΜΔ 2516	0,037μ. Ομ. ΑΒ
26.	 ΜΔ 2489	0,037μ. Ομ. Β?
27.	 ΜΔ 2533	0,038μ. Ομ. ΒΑ
28.	 ΜΔ 2269	0,039μ. Ομ. Α

Δ. 0,045-0,054: Το υψηλότερο χείλος. 0,045μ. - 0,054μ. 2 της ομάδας ΒΑ, 1 της ομάδας Β

1.	 ΜΔ 4794	0,045μ. Ομ. Β
2.	 ΜΔ 2241	0,047μ Ομ. ΒΑ
	 ΜΔ 2506	0,054μ. Ομ. ΒΑ

Μορφή Χείλους

Ι: Ψηλό, ταινιωτό, με αδιαμόρφωτη απόληξη. Ευθυτενές (ή ελαφρά κοίλο Ια), με λοξή κλίση προς τα μέσα και διάμετρο μικρότερη του σώματος. Χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. 5 της ομάδας Α και 1

αδιάγνωστο.

1. ΜΔ 2406/ ΓαΤυ 11Β, Ομ. Α?
2. ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, Ομ. Α
3. ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ , Ομ. Α (εισέχον)
4. ΜΔ 2273/ΓαΤυ 15στ, Ομ. Α
5. ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ, Ομ. Α (εισέχον)
6. ΜΔ 2254/ΑρΤυ2β, Ομ. Α

Ια: Ψηλό ταινιωτό χείλος, με αδιαμόρφωτη απόληξη. Εισέχει ομαλά, με ελαφρά κοίλο περιγράμμα και διάμετρο μικρότερη του σώματος. Χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. 4 της ομάδας Α.

1. ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ, Ομ. Α (εισέχον)
2. ΜΔ 2520/ΓαΤυ 15δ, Ομ. Α (εισέχον)
3. ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η, Ομ. Α (εισέχον)
4. ΜΔ 4743 /ΚλαΤυ 1ε, Ομ. Α(εισέχον)

ΙΙΙ: Ψηλό ταινιωτό χείλος, σχεδόν κάθετο, με αδιαμόρφωτη απόληξη. Χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. 3 της ομάδας Α, 2 της ΑΒ, 1 της Β και τρία αδιάγνωστα.

1. ΜΔ 2179/ΓαΤυ 4α, Ομ. Α (εξέχον)
2. ΑΚ341/ΓαΤυ 16β, Ομ. Α (ίσο/εισέχον)
3. ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε, Ομ. Α (εισέχον)
4. ΜΔ 2238/ ΓαΤυ 6στ, Ομ. ΑΒ (εισέχον)
5. ΜΔ 2169/ ΓαΤυ 6β, Ομ. ΑΒ (εισέχον)
6. ΜΔ 4794/15ιβ, Ομ. Β (ίσο/εισέχον)
7. ΜΔ 2360/ ΓαΤυ 4α,
8. ΜΔ 2361/ ΓαΤυ 4α,
9. ΜΔ 2365/ ΓαΤυ 4α,

ΙV.: Ψηλό εισέχον χείλος, με έξω νεύουσα απόληξη. Χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα ΑΒ. 3 της ομάδας ΑΒ και 1 αδιάγνωστο.

10. ΜΔ 2524/ ΓαΤυ 5Δ, Ομ. ΑΒ (εισέχον)
11. ΜΔ 2240/ΓαΤυ 8β, Ομ. ΑΒ (εισέχον)
12. ΜΔ 2318/ ΓαΤυ 15Ι, Ομ. ΑΒ?
13. ΜΔ 2516/ΓαΤυ15ιβ, Ομ. ΑΒ

(εισέχον

V: Ιδιαίτερα υψηλό χείλος, κοίλου περιγράμματος, με αδιαμόρφωτη απόληξη, ελαφρά εξωστρεφές. Χαρακτηρίζει, ίσως αποκλειστικά, την ομάδα ΒΑ. 3 της ομάδας ΒΑ και 3 αδιάγνωστα.

1. ΜΔ 2241/ΓαΤυ 1β, Ομ. ΒΑ (εισέχον)
2. ΜΔ2533/ΓαΤυ 1β, Ομ. ΒΑ (εισέχον)
3. ΜΔ 2502/2Β,
4. ΜΔ2506/ΓαΤυ 2β, Ομ. ΒΑ
5. ΜΔ 2434/ ΓαΤυ 13Α, Ομ. ΒΑ?
6. ΜΔ 2295/ ΓαΤυ 15Β, Ομ. ΒΑ?

VI.: Ψηλό ταινιωτό χείλος και εξωστρεφές, με αδιαμόρφωτη απόληξη, **8/37**. Χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ. 3 της ομάδας Β, 1 της ΑΒ, ένα της Γ και 3 αδιάγνωστα.

1. ΜΔ 2364/ ΓαΤυ 4Α, Ομ. Β?
2. ΜΔ 2420/9Ε, Ομ. Β?
3. ΜΔ 2490/ΓαΤυ 12α, Ομ. ΑΒ Αυλ. (εισέχον)
4. ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ, Ομ. Β (ίσο)
5. ΜΔ 2276/ ΓαΤυ 15στ, Ομ. Γ. (εξέχον)
6. ΜΔ 2271/ΓαΤυ 15 ια, Ομ. Β Αυλ. (ίσο)
7. ΜΔ 2281/ΓαΤυ15ια, Ομ. Β Αυλ. (ίσο/εισέχον)
8. ΜΔ 2489/ΓαΤυ 16α, Ομ. Β

Τα μισά αγγεία της ομάδας Α είναι πιεσμένα κατά τον άξονα των λαβών, 6 από 12:

1. ΜΔ 2520/15Δ

2. ΜΔ 2179/4^A
3. ΜΔ 2297/15^E
4. ΜΔ 2269/15^H
5. ΜΔ 2526/12^Γ
6. ΜΔ 2299/15^Θ,

Σχεδόν όλα τα αγγεία της ομάδας AB είναι πιεσμένα κατά τον άξονα των λαβών, 5 από 6:

1. 2240/8B
2. ΜΔ 2524/5^Γ
3. ΜΔ 2238/6^{ΣΤ},
4. ΜΔ 2516/15^{ΙΒ}
5. ΜΔ 2169/6B

Ένα μόνο από τα τρία αγγεία της ομάδας BA είναι πιεσμένο στον άξονα των λαβών: ΜΔ 2241/1B. Σπάνια είναι πιεσμένα τα αγγεία της ομάδας B κατά τον άξονα των λαβών: ΜΔ 4794/15^{ΙΒ}. Το μοναδικό αγγείο της ομάδας Γ είναι πιεσμένο κατά τον άξονα των λαβών, 1 από 1: ΜΔ 2276/15^{ΣΤ}.

Αντίθετα από ότι στους Θεσσαλούς, η βάση τους είναι πολύ συχνά δακτυλιόσχημη, αλλά και δισκόμορφη (που είναι συνήθως οι χαμηλότερες) ή και αδιαμόρφωτη:

- Η ομάδα A έχει βάση δακτυλιόσχημη ή δισκόμορφη, πολύ σπάνια αδιαμόρφωτη, σπάνια με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Η ομάδα AB έχει βάση δισκόμορφη, συχνά με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Η ομάδα BA έχει βάση δακτυλιόσχημη, χωρίς κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Στην ομάδα B κυριαρχεί η αδιαμόρφωτη βάση, δακτυλιόσχημη έχει ένα μόνο παράδειγμα και είναι συχνό το κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.
- Το μοναδικό παράδειγμα της ομάδας Γ έχει βάση δακτυλιόσχημη με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα.

Αναλυτικά, οι βάσεις έχουν ως εξής:

Συχνά καλύπτονται με επίχρισμα και διακοσμούνται με ζικζακ ταινία στο χείλος (χωρίς ωστόσο την στενότερη που παισιώνει το κόσμημα στην επάνω πλευρά σε πολλούς από τους θεσσαλικούς κανθάρους) και πλατύτερες ή στενότερες ταινίες, ή μόνο με ταινίες. Σπάνια είναι ολόβαφα και ένα μόνο φέρει ομόκεντρα κρεμάμενα ημικύκλια (ΜΔ 2318/ΓαΤυ 15ι).

Το ζικζακ στο χείλος, που συνοδεύεται από πλατύτερες ή στενότερες ταινίες, είναι η κυρίαρχη διακόσμηση στις ομάδες A, AB, BA.

A

1. ΜΔ 2520/15^Δ,
2. ΜΔ 2179/4^A,
3. ΜΔ 2297/15^E,
4. ΜΔ 4744/ΚλαΤυ1^Δ,
5. ΜΔ 2273/15^{ΣΤ}
6. ΜΔ 4743 ΚλαΤυ1^E,
7. ΜΔ 2254/ΑρΤυ2^B
8. ΜΔ 2526/12^Γ,
9. ΜΔ 2267/15^Γ,
10. ΜΔ 2269/15^H,
11. ΜΔ 2299/15^Θ

AB

1. ΜΔ 2524/5^Γ,
2. ΜΔ 2238/6^{ΣΤ},
3. ΜΔ 2240/8B,
4. ΜΔ 2516/15^{ΙΒ}υπόλευκο χρώμα,
5. ΜΔ 2169/6B,

BA

1. ΜΔ 2241/1B,
2. ΜΔ 2533/1B,

Οι εναλλάξ γραπτές και άβαφες ταινίες είναι πολύ σπάνιες στις ομάδες A, AB. Δεν είναι πολύ

συχνές στην ομάδα ΒΑ και είναι η κυρίαρχη διακόσμηση της ομάδας Β.

A : 🍷 AK 341/16B

AB : 🍷 ΜΔ 2490/12Α,

BA: 🍷 ΜΔ 2506/2B,

B :

1. 🍷 ΜΔ2433/13Δ,
2. 🍷 ΜΔ 2271/15ΙΑ,
3. 🍷 ΜΔ 2281/15ΙΑ υπόλευκο χρώμα,

Ολόβαφο είναι το μοναδικό αγγείο της ομάδας Γ: 🍷 ΜΔ 2276/15ΣΤ. Διαγραμμισμένα τρίγωνα στο χείλος έχει μόνο ένα αγγείο, της ομάδας Β: 🍷 ΜΔ 4794/15ΙΒ. Κρεμάμενα ημικύκλια έχει μόνο ένα αγγείο, εξαιρετικά αποσπασματικό: 🍷 ΜΔ 2318/15Ι. Ο πηλός είναι κιτρινέρυθρος, ερυθρός, ρόδινος, κιτρινωπός, ωχρός, καστανός.

Πηλός κιτρινέρυθρος.

1. ΜΔ 2269 🍷 (7,5YR 7/6 reddish yellow)	10. AK 341 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow),
2. ΜΔ 2299 🍷 (7,5YR 7/6 reddish yellow)	11. ΜΔ 2267 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow)
3. ΜΔ 2169 🍷 (5YR 6/6 reddish yellow)	12. ΜΔ 2516 και 2518 🍷 (7,5YR 7/6 reddish yellow)
4. ΜΔ 2506 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow)	13. ΜΔ 2271 🍷 (5YR 7/6 reddish yellow)
5. ΜΔ 2433 🍷 (7,5YR 7/6 reddish yellow)	14. ΜΔ 2281 🍷 (5YR 6/6, 5YR 6/8 very reddish yellow) [6]
6. ΜΔ 2365 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow)	15. ΜΔ 2502, 2503, 2505 και 2512 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow)
7. ΜΔ 2361 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow)	16. ΜΔ 2406 και 2403 🍷 (5YR 6/8 reddish yellow)
8. ΜΔ 2420 🍷 (5YR 6/8reddish yellow),	17. ΜΔ 2434 🍷 (5YR 5/6 yellowish red)
9. ΜΔ 2179 🍷 (7,5YR 7/6 reddish yellow)	18. ΜΔ 2489 🍷 (5YR 6/6 reddish yellow) [7]

κιτρινωπός

1. ΜΔ 2318 🍷 (10YR 6/6 brownish yellow)

ωχρός

1. ΜΔ 2526 🍷 (10YR 7/4 very pale brown)	7. ΜΔ 2524 🍷 (10YR 7/4 very pale brown, 10YR 6/46 light yellowish brown)
2. ΜΔ 2520 🍷 ωχρός (10YR 7/2 light gray 10YR 7/3 very pale brown).	8. ΜΔ 2240 🍷 (10YR 7/4 very pale brown)
3. ΜΔ 2297 🍷 (10YR 7/2 light gray 10YR 7/3 very pale brown).	9. ΜΔ 2241 🍷 (10YR 7/4 very pale brown)
4. ΜΔ 4743 🍷 (10YR 7/3 very pale brown)	10. ΜΔ 2533 🍷 (10YR 6/4 light yellowish brown)
5. ΜΔ 2273 🍷 (10YR 7/4 very pale brown)	11. ΜΔ 2364 🍷 (7,5 YR 8/6, 7,5 YR 8/6 reddish yellow) [8]
6. ΜΔ 2254 🍷 (10YR 7/4 very pale brown)	12. ΜΔ 2295 🍷 (10YR 6/4 light yellowish brown)

ρόδινος.

1. ΜΔ 4744 🍷 (7,5YR 7/4 pink, 7,5YR 7/6 reddish yellow)
2. ΜΔ 2238 🍷 (7,5YR 7/3 pink)
3. ΜΔ 4794 🍷 (7,5YR 7/4 pink),

Πηλός ερυθρός.

1. ΜΔ 2490 🍷 (2,5YR 6/8 light red),
2. ΜΔ 2360 🍷 (2,5YR 6/8 light red)

καστανός

1. ΜΔ 2276 🍷 (7,5YR 5/4 brown)

Ομάδα Α-Κατάλογος

1.ΜΔ 2179

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 4, τάφος Α, Ν1. Αριστερά από το κρανίο, γερμένο με το άνοιγμα του χείλους προς τον

λαιμό του νεκρού.

Διατήρηση

Συγκολλημένος από πολλά θραύσματα, λείπει μεγάλο μέρος του σώματος και του χείλους. Απολεπισμένος, ιδιαίτερα στην κατεστραμμένη πλευρά και με αποκρούσεις. Έντονα ίχνη τροχού, μόνο στο εσωτερικό του.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 7/6 reddish yellow). Συγγενείς από την ομάδα Α οι ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ. Λεπτόκοκκος με μίκα και μικρά εγκλείσματα Η διακόσμηση με φωτεινό ερυθρωπό (2,5YR 5/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,10-0,092μ. έως το χείλος και 0,14μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,06μ., Διάμ. σώματος : 0,16-0,141μ., Ύψ. σώματος : 0,064μ., Διάμ. χείλους : 0,15-0,124μ., Ύψ. χείλους : 0,036μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0033μ., Ανοιγμα λαβών : 0,189μ., Ύψ. λαβής : 0,067μ., Πλάτ. λαβής : 0,027μ., Πάχ. λαβής : 0,006μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α. Σώμα ημισφαιρικό, πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Ιδιαίτερα έντονη οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και εσωτερική αυλάκωση προς εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο και ελαφρά κοίλο. Κατηγορία χείλους III, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη, με επίπεδη κεντρική επιφάνεια. Κάθετες υπερυψωμένες κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες τις ομάδες, ιδιαίτερος υψηλές (8^ο στο ύψος με τις λαβές, 17^ο χωρίς). Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους, όπου ενσωματώνονται με διαπλάτυνση, λοξά προς τα πάνω. Προσφύονται αμέσως κάτω από την γωνία του ώμου όπου διαπλατύνονται και ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Ολόβαφο το εσωτερικό του αγγείου. Στο άνω μέρος του χείλους και σε συνέχεια του εσωτερικού, πλατιά γραπτή ταινία. Στην άβαφη κύρια ζώνη του χείλους αμέσως χαμηλότερα, η τυπική διακόσμηση της ομάδας: οριζόντια ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές. Πυκνά και αραιά οξυκόρυφα, σχεδόν κάθετα ζικ-ζακ. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του σώματος, κάτω από την πρόσφυση των λαβών. Το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση άβαφα. Ολόβαφο εσωτερικά και ολόβαφο εξωτερικά το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερος κάνθαρος ο ΑΚ 341/ ΓαΤυ 16β.

2.ΜΔ 2526

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Γ. Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στους αστραγάλους.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/4 very pale brown) όπως οι ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2273/ΓαΤυ 15στ της ομάδας Α, ο ΜΔ 2240/ΓαΤυ 8β της ομάδας ΑΒ και ο ΜΔ 2241/ΓαΤυ 1β της ομάδας ΒΑ. Συγγενής των ΜΔ 2520/ΓαΤυ 15δ (10YR 7/2 - 10YR 7/3), ΜΔ 4743/ΚλαΤυ 1ε (10YR 7/3), του ΜΔ 2297/ΓαΤυ 15ε (2) (10YR 7/2 -

10YR 7/3) της ομάδας A και του 🟡 ΜΔ 2524/ΓαΤυ 5δ της ομάδας AB (10YR 7/4, 10YR 6/46). Με μίκα και λίγα εγκλείσματα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray, 10YR 4/1 dark gray) με ξέθωρο το χρώμα.

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,10μ. έως το χείλος και 0,133μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,071μ., Διάμ σώματος : 0,164-0,152μ., Ύψ. σώματος : 0,068μ., Διάμ. χείλους : 0,15-0,145μ., Ύψ. χείλους : 0,032μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,005μ., Άνοιγμα λαβών : 0,205μ., Ύψ. λαβής : 0,071μ., Πλάτ. λαβής : 0,027μ., Πάχ. λαβής : 0,0069μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρναρος της ομάδας A. Σώμα ρηχό ημισφαιρικό/κυρτό κωνικό, πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και ομαλή μετάβαση εσωτερικά προς εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο. Κατηγορία χείλους I, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα A. Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες τις ομάδες. Ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους και ανυψώνονται λοξά πάνω από αυτό. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά και προσφύονται αμέσως κάτω από τη μετάβαση προς το χείλος, όπου ενσωματώνονται. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η 8^η χαμηλότερη μαζί με το ΜΔ 2238. Ελαφρά κυρτή και ασταθής.

Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Εξωτερικά ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη στο κάτω μέρος. Ενδιάμεσα, στενή άβαφη ζώνη και η τυπική διακόσμηση της ομάδας: οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές. Διακρίνεται ελάχιστα και κυρίως στη μια πλευρά: κοντά, λοξά και οξυκόρυφα ακανόνιστα ζικ-ζακ. Άβαφη πολύ στενή ταινία αμέσως κάτω από τη γωνιώδη μετάβαση στο χείλος και φαρδιά γραπτή ταινία στη ζώνη των λαβών. Άβαφο το σώμα κάτω από τις λαβές και η βάση.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Πρόκειται για κάρναρο της ομάδας A με βάση δισκόμορφη όπως οι 🟡 ΜΔ 2299/ ΓαΤυ 15θ, 🟡 ΜΔ 2254/ΑθΤυ 2β, 🟡 ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, 🟡 ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ, 🟡 ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ. Συγγενέστερος ο 🟡 ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ. Άρκετά συγγενείς οι 🟡 ΜΔ 2254/ ΑθΤυ 2β, 🟡 ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η.

3.ΜΔ 2267

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Γ. Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, κοντά στον μηρό και λίγο ψηλότερα από τα γόνατα.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει μικρό θραύσμα από το χείλος, με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις. Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), όπως οι 🟡 AK 341/ΓαΤυ 16β, 🟡 ΜΔ 2506/ ΓαΤυ 2β (2), 🟡 ΜΔ 2365/ΓαΤυ 4α, 🟡 ΜΔ 2361/ ΓαΤυ 4α, 🟡 ΜΔ 2420/ΓαΤυ 9ε, 🟡 ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2). Λεπτόκοκκος, με μίκα και εγκλείσματα. Υπόλευκο/ωχρό επίχρισμα. Η διακόσμηση με ερυθρωπό (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μικρότερα αγγεία. Ύψ. : 0,096μ. έως το χείλος και 0,126μ. με τις λαβές, Διάμ.

σώματος : 0,14μ., Ύψ. σώματος : 0,063μ., Διάμ. χείλους : 0,125μ., Ύψ. χείλους : 0,033μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0032μ., Διάμ. βάσης : 0,0656μ., Ανοιγμα λαβών : 0,183μ., Ύψ. λαβής : 0,070μ., Πλάτ. λαβής : 0,022μ., Πάχ. λαβής : 0,0076μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρυκος ομάδας Α με σώμα κωνικό ημισφαιρικό. Ρευστή οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και εσωτερική αυλάκωση προς εισέχον υψηλό χείλος λοξό προς το κέντρο, ελαφρά έξω νεύον.

Κατηγορία χείλους ΙΙ, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες τις ομάδες. Διαπλατώνονται τριγωνικά και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά πάνω από αυτό και προσφύονται με τον ίδιο τρόπο στην μέγιστη διάμετρο του σώματος, αμέσως κάτω από την γωνία μετάβασης στο χείλος, όπου ενσωματώνονται. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, αρκετά ψηλή για τις δισκόμορφες βάσεις και η τέταρτη φαρδύτερη σε σχέση με τη διάμετρο του σώματος του αγγείου.

Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Άβαφο το κάτω τμήμα του σώματος και η βάση. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών, με φαρδιά πινελιά που προεκτείνεται ως το κατώτερο τμήμα του σώματος. Φαρδιά γραπτή ταινία, σε συνέχεια από το εσωτερικό, στο άνω μέρος του χείλους και στενότερη στο κάτω. Ενδιάμεσα, πολύ στενή εξηρημένη ζώνη με την τυπική διακόσμηση της ομάδας: οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές. Κάθετα, αραιά και οξυκόρυφα ζικ-ζακ με άκρα που επεκτείνονται προς τις δύο γραπτές ταινίες επάνω και κάτω. Άβαφη στενή ταινία στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος και φαρδιά γραπτή ταινία στην ζώνη της κάτω πρόσφυσης των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστεροι οι ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2273/ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 4744 /ΚλαΤυ 1δ ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ. Ανήκει στην ομάδα με βάση δισκόμορφη της ομάδας Α, όπως οι ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, ΜΔ 4744 /ΚλαΤυ 1δ, ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ. Με χείλος κατηγορίας ΙΙ της ομάδας Α, όπως οι ΜΔ 2520/ ΓαΤυ 15δ, ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η, ΜΔ 4743/ΚλαΤυ 1ε. Ανήκει στα αγγεία της ομάδας Α με τη στενότερη διάμετρο χείλους, όπως οι ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 4744 /ΚλαΤυ 1δ, ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, στα αγγεία της ομάδας Α με τις ευρύτερες σε σχέση με το σώμα βάσεις, όπως ο ΜΔ 4744 /ΚλαΤυ 1δ, στα αγγεία της ομάδας Α με τις μεσαίες-ευρύτερες βάσεις σε σχέση με το ύψος του αγγείου όπως οι ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε και στα αγγεία της ομάδας Α με μεσαίες-υψηλές βάσεις όπως οι ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε (δακτ.), ΑΚ 341/ΓαΤυ 16β (δακτ.).

4.ΜΔ 2520

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Δ, δεξιά στα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλαμα.

Διατήρηση

Ολόκληρο, αποκρουσμένο, λίγο απολεπισμένο. Εντονες οι ραβδώσεις του τροχού στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό του αγγείου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός λεπτόκοκκος με μίκα, εγκλείσματα και πετραδάκια, ωχρός (10YR 7/2 light gray 10YR 7/3 very pale brown) παρόμοιος με του ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε και συγγενής των ΜΔ 4743/ΚλαΤυ 1ε (10YR 7/3), ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ (10YR 7/4), ΜΔ 2273 / ΓαΤυ 15στ (10YR 7/4), ΜΔ 2254/ ΑρΤυ 2β (10YR 7/4) Διακόσμηση με θαμπό αμαυρόχρωμο χρώμα (10YR 3/1 very dark gray).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους Γ, μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. 0,105μ. Ύψ. με λαβή : 0,132μ., Διάμ. χείλους : 0,155μ., Διάμ. βάσης : 0,063μ., Διάμ. σώματος : 0,166μ., Ύψ. σώματος : 0,0μ., Άνοιγμα λαβών : 0,20μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α. Σώμα βαθύ ημισφαιρικό, πιεσμένο στον άξονα των λαβών, με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και εσωτερική αυλάκωση προς εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο. Κατηγορία χείλους II, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Υπερψωμένες, ελαφρά κοίλες ταινιωτές λαβές, όπως όλες τις ομάδες. Ανυψώνονται λοξά πάνω από την περιφέρεια του χείλους και προσφύονται στην μέγιστη διάμετρο του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη. Επίπεδη κεντρική επιφάνεια.

Το χείλος διακοσμείται με την τυπική διακόσμηση της ομάδας, γραπτή οριζόντια ζικ-ζακ ταινία. Πλατιά οριζόντια γραπτή ταινία περιτρέχει το ανώτερο τμήμα του χείλους, σε συνέχεια του ολόβαφου εσωτερικού του αγγείου. Ολόβαφο και το εξωτερικό τμήμα των λαβών. Πλατιά οριζόντια ταινία στο άνω μέρος του σώματος, στη ζώνη της κάτω πρόσφυσης των λαβών. Αβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ο κάνθαρος ΜΔ 2520 /ΓαΤυ 15δ, με το βαθύ σφαιρικό του σώμα, διαφέρει αρκετά από τους υπόλοιπους της ομάδας Α. Η αμαυρόχρωμη πρόχους/συνεύρημα ΜΔ 2527 είναι πολύ συγγενική με τις αντίστοιχες στη

[\[9\]](#)

[\[10\]](#)

Μαρμαριάνη, τη Μεσορράχη και την Κραννώνα, που φαίνεται να χρονολογούνται στην ΥΠΓ.

5.ΜΔ 2297

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Ε, Ν2, κάτω από την αριστερή κνήμη του Ν1.

Διατήρηση

Λείπει μέρος του σώματος, του χείλους και της μίας λαβής. Συγκολλημένο από πολλά μικρά και μεγάλα θραύσματα, σώζει και λίγα όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/4, 10YR 7/3 very pale brown), συγγενής των ΜΔ 2520 /ΓαΤυ 15δ (10YR 7/2 - 10YR 7/3), ΜΔ 4743/ΚλαΤυ 1ε (10YR 7/), ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ (10YR 7/4 very pale brown), ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β (10YR 7/4), ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ (10YR 7/4). Λεπτόκοκκος με μίκα και εγκλείσματα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (7,5YR 3/1 very dark gray) ποικίλων αποχρώσεων λόγω όπτησης (7,5YR 4/2, 7,5YR 4/3 brown).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,105μ. έως το χείλος και 0,143μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,074μ., Διάμ. σώματος : 0,18-0,17μ., Διάμ. χείλους : 0,174-0,17μ., Ύψ. χείλους : 0,03μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0037μ., Άνοιγμα λαβών : 0,229μ., Ύψ. σώματος : 0,075μ., Άνοιγμα λαβών : 0,229μ., Ύψ. λαβής : 0,076μ., Πλάτ. λαβής : 0,028μ., Πάχ. λαβής : 0,0055μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α, χωρίς να αποτελεί τυπικό παράδειγμα: θα μπορούσε να ανήκει στην ομάδα Γ αν το χείλος δεν ήταν αρκετά εισέχον. Σώμα σχεδόν ημισφαιρικό πιεσμένο ελαφρά στον άξονα των λαβών, με αρκετά καμπύλο ώμο. Τρίτη φαρδύτερη διάμετρος σώματος της σειράς του ΜΟ, μαζί με το ΜΔ 2276. Οξυκόρυφη εξωτερικά γωνία και ομαλή S μετάβαση προς ελαφρά εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο. Κατηγορία ταινιωτού χείλους III. Χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ

και Β. Τρίτο φαρδύτερο χείλος της σειράς. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη. Με ανισοπαχή δακτύλιο έδρασης και επίπεδη έσω επιφάνεια. Η χαμηλότερη από τις δακτυλιόσχημες.

Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες της ομάδας, ιδιαίτερος υψηλές (6^ο στο ύψος με τις λαβές, 11^ο χωρίς). Με πλατειά αυλάκωση στο κέντρο και τονισμένο πλαίσιο. Διαπλατώνονται τριγωνικά και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους στην άνω πρόσφυση. Ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και προσφύονται με τον ίδιο τρόπο στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος, αμέσως κάτω από την οξυκόρυφη μετάβαση προς το χείλος. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά.

Ολόβαφο το εσωτερικό και εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του και η βάση. Φαρδιά γραπτή ταινία, σε συνέχεια από το εσωτερικό, στο άνω μέρος του χείλους και στενότερη κάτω. Ενδιάμεσα, στενή εξηρημένη ταινία με την τυπική διακόσμηση της ομάδας: οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Κάθετα, αραιά και οξυκόρυφα ζικ-ζακ με άκρα που επεκτείνονται προς τις δύο γραπτές ταινίες πάνω και κάτω. Ολόκληρο το επάνω μέρος του σώματος ολόβαφο.

6.ΜΔ 2273

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΣΤ. Ορθιο, αριστερά από τον λαιμό του νεκρού, πάνω στον ώμο.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει μικρό θραύσμα από το χείλος. Συγκολλημένο από δύο μεγάλα θραύσματα στο χείλος, με περιορισμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/4 very pale brown), με μίκα και εγκλείσματα, διαφορετικός του συνευρήματος ΜΔ 2276// ΓαΤυ15στ (καστανός (7,5YR 5/4 brown, με μίκα και πολλά εγκλείσματα) Παρόμοιος με των ΜΔ 2254/ ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ. Έντονα ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια του αγγείου. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray), ποικίλων αποχρώσεων λόγω όπτησης (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μικρότερα αγγεία. Ύψ. : 0,096μ. έως το χείλος και 0,136μ. με τις λαβές, Διάμ. χείλους : 0,137μ., Ύψ. χείλους : 0,035μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0042μ., Διάμ. βάσης : 0,0704μ., Διάμ. σώματος : 0,16-0,158μ., Ύψ. σώματος : 0,061μ., Άνοιγμα λαβών : 0,19μ., Ύψ. λαβής : 0,071μ., Πλάτ. λαβής : 0,025μ., Πάχ. λαβής : 0,0061μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α. Σώμα κωνικό ημισφαιρικό με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου προς εισέχον υψηλό χείλος λοξό προς το κέντρο. Κατηγορία χείλους Ι, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες της ομάδας, ιδιαίτερος υψηλές (9^ο στο ύψος με τις λαβές, 21^ο χωρίς). Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λίγο λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη, με κοίλη έσω επιφάνεια. Φαρδιά γραπτή ταινία (σε συνέχεια από το εσωτερικό) στο άνω μέρος του χείλους και στενότερη κάτω. Ενδιάμεσα, η τυπική διακόσμηση της ομάδας: εξηρημένη ζώνη με οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Κάθετα, αραιά και οξυκόρυφα ζικ-ζακ με άκρα που επεκτείνονται προς τις δύο γραπτές ταινίες πάνω και κάτω. Άβαφη στενή ταινία στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος και φαρδιά γραπτή ταινία στη ζώνη της πρόσφυσης των λαβών. Άβαφο το κάτω τμήμα του σώματος και η βάση. Ολόβαφο εσωτερικά, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών, με φαρδιά πινελιά που προεκτείνεται χαμηλότερα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Παρόλο που κανένας σχεδόν κάνθαρος δεν έχει τόσο έντονα εισέχον χείλος, συγγενέστερα παραδείγματα οι ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ, με διακόμορφη βάση, ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ, επίσης με διακόμορφη βάση, αλλά και οι δύο με έντονα εισέχον χείλος, περισσότερο τονισμένο τον κατακόρυφο άξονα και με αρκετά λιγότερο λοξές τις λαβές. Αρκετά συγγενείς και οι ΜΔ 2269 /ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ.

7.ΜΔ 2269

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Η. Αριστερά από το κρανίο του νεκρού, όρθιο στη γωνία του τάφου.

Διατήρηση

Ολόκληρο, συγκολλημένη η μία λαβή και μικρό θραύσμα από το χείλος. Με εκτεταμένες απολεπίσεις, αποκρούσεις και ιζήματα. Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 7/6 reddish yellow), παρόμοιος με τους ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α, ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ, ΜΔ 2516/ΓαΤυ 15ιβ (2). Λεπτόκοκκος με μίκα και εγκλείσματα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (2,5YR 3/1 dark reddish gray), ποικίλων αποχρώσεων λόγω όπτησης (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μικρότερα αγγεία. Ύψ. : 0,096μ. έως το χείλος και 0,13μ. με τις λαβές, Διάμ. χείλους : 0,153-0,145μ., Ύψ. χείλους : 0,039μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,004μ., Διάμ. βάσης : 0,0703μ., Διάμ. σώματος : 0,16-0,147μ., Ύψ. σώματος : 0,057μ., Άνοιγμα λαβών : 0,207μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πλάτ. λαβής : 0,022μ., Πάχ. λαβής : 0,0064μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α, με σώμα ρηχό ημισφαιρικό, πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και εσωτερική γωνία προς εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο. Κατηγορία χείλους II, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Υπερψωμένες κάθετες, ταινιωτές λαβές έντονα κοίλες. Πλαταίνουν και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους στην πάνω πρόσφυση, ανυψώνονται λοξά πάνω από το χείλος, διαπλατύνονται και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος, αμέσως κάτω από τη μετάβαση προς το χείλος, όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη. Με πεπλατυσμένο δακτύλιο έδρασης και επίπεδη κάτω επιφάνεια.

Εσωτερικά ολόβαφο. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους, σε συνέχεια από το εσωτερικό, και στενή κάτω. Ενδιάμεσα, η τυπική διακόσμηση της ομάδας: εξηρημένη ζώνη και οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές. Κάθετα, πυκνά και οξυκόρυφα ζικ-ζακ με άκρα που επεκτείνονται πάνω και κάτω, στις δύο γραπτές ταινίες. Άβαφη στενή ταινία στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος και φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστεροι οι ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ . Ο κάνθαρος είναι δυνατόν να χρονολογηθεί από το κύπελλο/συνεύρημα ΜΔ 2278 που φαίνεται να

[\[11\]](#)

χρονολογείται στα τέλη της Πρωτογεωμετρικής-ΥποΠΓ εποχή.

8.ΜΔ 2299

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Θ, αριστερά στο κρανίο του νεκρού.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις. Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 7/6 reddish yellow), όπως οι 🍷 ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η, 🍷 ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α, 🍷 ΜΔ 2516/ΓαΤυ 15ιβ (2), 🍷 ΜΔ 2433/ΓαΤυ 13δ. Με μίκα. Εγκλείσματα πιθανόν υπάρχουν αλλά δεν διακρίνονται. Υπόλευκο/ωχρό επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (7,5YR 3/1 very dark gray) και ερυθρωπό (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red). Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μικρότερα αγγεία. Ύψ. : 0,086μ. έως το χείλος και 0,116μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,066μ., Διάμ. σώματος : 0,16-0,153μ., Ύψ. σώματος : 0,054μ., Διάμ. χείλους : 0,155-0,141μ., Ύψ. χείλους : 0,032μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0035μ., Ανοιγμα λαβών : 0,193μ., Ύψ. λαβής : 0,067μ., Πλάτ. λαβής : 0,025μ., Πάχ. λαβής : 0,006μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α. Σώμα ρηχό ημισφαιρικό, πλατύ σε σχέση με τα περισσότερα και πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και έντονο εσωτερικό S προς εισέχον υψηλό χείλος, κάθετο. Κατηγορία χείλους I, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η έκτη χαμηλότερη της σειράς. Ελαφρά κοίλη. Εσωτερικά στον πυθμένα, χαμηλό έξαρμα. Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες της ομάδας. Διαπλατώνονται τριγωνικά και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους, ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και προσφύονται αμέσως κάτω από την οξυκόρυφη μετάβαση προς το χείλος. όπου διαπλατώνονται και ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά.

Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Φαρδιά γραπτή ταινία, σε συνέχεια από το εσωτερικό, στο άνω μέρος του χείλους και στενότερη κάτω. Ενδιάμεσα, στενή εξηρημένη ζώνη με την τυπική διακόσμηση της ομάδας, οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Κάθετα, πυκνά και αραιά, οξυκόρυφα ζικ-ζακ με άκρα που επεκτείνονται πάνω και κάτω, προς τις δύο γραπτές ταινίες. Στενή άβαφη ταινία στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Φαρδιά γραπτή ταινία στη ζώνη κάτω από την πρόσφυση των λαβών. Άβαφο το κάτω μέρος του σώματος και η βάση. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερος από την ομάδα Α ο 🍷 ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η. Με βάση δισκόμορφη όπως οι 🍷 ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, 🍷 ΜΔ 2526 ΓαΤυ 12γ, 🍷 ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ, 🍷 ΜΔ 4744 /ΚλαΤυ 1δ. Χείλος της κατηγορίας I, με λοξή κλίση προς τα μέσα και διάμετρο μικρότερη του σώματος, όπως στους 🍷 ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, 🍷 ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β, 🍷 ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, 🍷 ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ, του ίδιου σχήματος. Με κωνικό έξαρμα στον πυθμένα, το μόνο της

[\[12\]](#)

ομάδας Α μαζί με τον 🍷 ΜΔ 2254/ΑρΤυ 2β. Στα συνευρήματά του ο ΣΚΗ 🍷 ΜΔ 2301.

9.ΑΚ 341**Προέλευση :**

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 16, τάφος Β. Μόνο του στη ΝΑ γωνία του τάφου, πιθανότατα δίπλα στο κεφάλι.

Διατήρηση

Λείπει μεγάλο μέρος του σώματος και του χείλους. Συγκολλημένο από αρκετά θραύσματα, σώζει και λίγα όστρακα που δεν συγκολλούνται. Διαβρωμένο, με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), όπως οι 🏺 ΜΔ 2506/ΓαΤυ 2β (2), 🏺 ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ, και οι αποσπασματικοί 🏺 ΜΔ 2365/ ΓαΤυ 4α, 🏺 ΜΔ 2361/ ΓαΤυ 4α, 🏺 ΜΔ 2420, 🏺 ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2), 🏺 ΜΔ 2406/ ΓαΤυ 11β (2). Με μίκα και εγκλείσματα. Υπόλευκο/ωχρό επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό χρώμα (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους Α, ένα από τα τρία μικρά παραδείγματα (και τα ΜΔ 2433, 4743) Ύψ. : 0,08μ. έως το χείλος και 0,101μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,043μ., Διάμ. σώματος : 0,12-0,117μ., Διάμ. χείλους: 0,115μ., Ύψ. χείλους : 0,028μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,003μ., Άνοιγμα λαβών : 0,159μ., Ύψ. σώματος : 0,052μ., Ύψ. λαβής : 0,062μ., Πλάτ. λαβής : 0,02μ., Πάχ. λαβής : 0,0046μ.

Περιγραφή

Μικρός τροχήλατος και γραπτός κάρυκος της ομάδας Α, πιεσμένος στον άξονα των λαβών. Πρόκειται για τον τρίτο χαμηλότερο της σειράς του ΜΟ, με τις λαβές και χωρίς, και για την τρίτη στενότερη διάμετρο του σώματος. Σώμα ημισφαιρικό με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και ομαλή εσωτερικά μετάβαση προς εισέχον υψηλό χείλος σχεδόν κάθετο. Είναι το τρίτο στενότερο χείλος της σειράς του ΜΟ και το τέταρτο χαμηλότερο. Κατηγορία χείλους ΙΙΙ, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Υπερψωμένες, κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες της ομάδας. Διαπλατύνονται τριγωνικά και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος κάτω από την οξυκόρυφη μετάβαση προς το χείλος, όπου ενσωματώνονται Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Είναι το τρίτο στενότερο άνοιγμα λαβών της σειράς του ΜΟ. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη, με επίπεδη κάτω επιφάνεια, η στενότερη της σειράς του ΜΟ, τρίτη στενότερη σε σχέση με το ύψος του αγγείου, και η στενότερη σε σχέση με τη διάμετρο του σώματος. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση. Το μοναδικό της ομάδας Α χωρίς διακόσμηση με τεθλασμένη γραμμή στο χείλος. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη κάτω. Φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερος ο 🏺 ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α. Της ομάδας Α, με βάση δακτυλιόσχημη, όπως οι 🏺 ΜΔ 2520 /ΓαΤυ 15δ, 🏺 ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α, 🏺 ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε, 🏺 ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η, 🏺 ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ. Ψηλό ταινιωτό χείλος, σχεδόν κάθετο, με αδιαμόρφωτη απόληξη, της κατηγορίας ΙΙΙ, όπως οι 🏺 ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α, Ομ. Α, 🏺 ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε, Ομ. Α, 🏺 ΜΔ 2238/ ΓαΤυ 6στ, Ομ. ΑΒ, 🏺 ΜΔ 2169/ ΓαΤυ 6β, Ομ. ΑΒ, 🏺 ΜΔ 4794/ ΓαΤυ 15ιβ (1), Ομ. Β.

10.ΜΔ 4744

Προέλευση :

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Δ. Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, όρθιο δίπλα στις κνήμες.

Διατήρηση

Ολόκληρο, συγκολλημένο από δύο θραύσματα. Απολεπισμένο, ιδιαίτερα στο εσωτερικό. Έντονα ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια του αγγείου. Ίχνη κακής όπτησης.

Πηλός και χρώματα

Πηλός ρόδινος (7,5YR 7/4 pink, 7,5YR 7/6 reddish yellow), ο μοναδικός της ομάδας Α. Στην ομάδα Β, συγγενικό παράδειγμα ο ΜΔ 4794/ ΓαΤυ15ιβ (1) (7,5YR 7/4) και στην ΑΒ αρκετά συγγενικό ο ΜΔ 2238/ ΓαΤυ 6στ (7,5YR 7/3). Με μίκα. Εγκλείσματα ίσως υπάρχουν αλλά δεν διακρίνονται. Ωχρότερο επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (7,5YR 3/1 very dark gray), πιο ανοιχτό κατά τόπους (2,5YR 4/3, 2,5YR 4/4 reddish brown). Έντονα ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια και ίχνη καύσης από το ψήσιμο.

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μικρότερα αγγεία. Ύψ. : 0,098μ. έως το χείλος και 0,135μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,075μ., Διάμ. σώματος : 0,16μ., Ύψ. σώματος : 0,068μ., Διάμ. χείλους : 0,145μ., Ύψ. χείλους : 0,03μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0036μ., Άνοιγμα λαβών : 0,20μ., Ύψ. λαβής : 0,07μ., Πλάτ. λαβής : 0,024μ., Πάχ. λαβής : 0,0065μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας Α. Σώμα ημισφαιρικό/κωνικό με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και αυλάκωση στο εσωτερικό προς εισέχον υψηλό χείλος λοξό προς το κέντρο. Κατηγορία χείλους Ι, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Εσκεμμένη ίσως οπή στο χείλος, αμέσως μετά την οξυκόρυφη μετάβαση, όχι μακριά από τη λαβή. Κάθετες υπερυψωμένες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες της ομάδας, ιδιαίτερος υψηλές (10° στο ύψος με τις λαβές, 18° χωρίς). Με τριγωνική πρόσφηση ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους και ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά, η μία ελαφρά πιο καμπύλου περιγράμματος. Η κάτω πρόσφηση αμέσως κάτω από την οξυκόρυφη μετάβαση προς το χείλος. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η χαμηλότερη της σειράς, μαζί με το ΜΔ 2420, σχεδόν αδιαμόρφωτη και ασταθής. Πρόκειται για την τρίτη φαρδύτερη βάση σε σχέση με την διάμετρο του σώματος του αγγείου.

Ολόβαφο εσωτερικά εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα και ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών. Το κατώτερο τμήμα του άβαφο με κάθετα ραβδωτά ίχνη στίλβωσης. Πλατιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη στο κάτω. Στην στενή εξηρημένη ζώνη του κέντρου, η τυπική διακόσμηση της ομάδας: οριζόντια ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές. Λοξά, οξυκόρυφα, πυκνά και αραιά ζικ-ζακ, πολύ κοντά στη μία πλευρά. Άβαφη ταινία στη μετάβαση από το χείλος στο σώμα. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του σώματος, κάτω από την πρόσφηση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερος ο ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, με βάση δισκόμορφη. Της ομάδας Α με βάση δισκόμορφη όπως οι ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2254/ ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2267/ ΓαΤυ 15γ.

Με τονισμένο τον άξονα της διαμέτρου όπως οι ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 4743/ ΚλαΤυ 1ε, ΜΔ 2254/ ΑρΤυ 2β, ΜΔ 2297/ ΚλαΤυ 1ε, ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 4744/ ΚλαΤυ 1δ, ΜΔ 2179/ΓαΤυ 4α.

Ευθυτενές ταινιωτό χείλος με αδιαμόρφωτη απόληξη της κατηγορίας Ι, με λοξή κλίση προς τα μέσα και διάμετρο μικρότερη του σώματος, όπως οι ΜΔ 2406/ ΓαΤυ 11β (2), ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2299/ ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 2254/ ΑρΤυ 2β.

11.ΜΔ 4743**Προέλευση :**

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Ε, στη Ν γωνία. Δεξιά και πίσω από το κρανίο του νεκρού, δίπλα στην πρόχου ΜΔ 4882. Γεμμένο με το άνοιγμα του χείλους προς το κρανίο και τη βάση προς το τοίχωμα του τάφου.

Διατήρηση

Ακέραιος, σε πολύ καλή κατάσταση διατήρησης, με περιορισμένες απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/3 very pale brown). Κάνθαροι της ομάδας Α με συγγενέστερο πηλό (10YR 7/4) ο ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ και οι ΜΔ 2273/ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 2254/ΓαΤυ ΑρΤυ 2β. Λεπτόκοκκος με μίκα και εγκλείσματα Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray, 10YR 4/2 dark grayish brown).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους Α: ένα από τα τρία μικρά παραδείγματα (και τα ΜΔ 2433, ΑΚ 341). Ύψ. : 0,063μ. έως το χείλος και 0,0882μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,052μ., Διάμ. σώματος : 0,113-0,109μ., Ύψ. σώματος : 0,042μ., Διάμ. χείλους : 0,105-0,103μ., Ύψ. χείλους : 0,021μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0035μ., Άνοιγμα λαβών : 0,143μ., Ύψ. λαβής : 0,05μ., Πλάτ. λαβής : 0,018., Πάχ. λαβής : 0,0054μ.

Περιγραφή

Μικρός τροχήλατος κάνθαρος της ομάδας Α, πιεσμένος στον άξονα των λαβών. Ο χαμηλότερος της σειράς του ΜΟ με τις λαβές και χωρίς, η δεύτερη στενότερη διάμετρος και το στενότερο άνοιγμα λαβών. Σώμα ρηχό ημισφαιρικό με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και εσωτερική αυλάκωση προς εισέχον υψηλό χείλος σχεδόν κάθετο. Κατηγορία χείλους ΙΙ, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Το χαμηλότερο χείλος της σειράς του ΜΟ και το δεύτερο στενότερο. Κάθετες, υπερυψωμένες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλες της ομάδας. Η τριγωνική επάνω πρόσφυση ενσωματώνεται στην περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά προς τα επάνω και προσφύονται αμέσως κάτω από την οξυκόρυφη μετάβαση προς το χείλος, όπου ενσωματώνονται. Η μία με πιο καμπύλο περίγραμμα. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 3, κυκλική αδιαμόρφωτη, η μοναδική στην ομάδα Α. Πρόκειται για την τρίτη στενότερη βάση της σειράς του ΜΟ, αλλά για τη φαρδύτερη σε σχέση με το ύψος του αγγείου.

Ολόβαφο εσωτερικά, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα και εξωτερικά ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών. Το κατώτερο τμήμα του σώματος και η επιφάνεια έδρασης άβαφα. Πλατιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη στο κάτω. Ενδιάμεσα εξηρημένη ζώνη με την τυπική διακόσμηση της ομάδας:: οριζόντια ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές όπως και η κατώτερη από τις ταινίες που την ορίζουν. Κάθετα, οξυκόρυφα, καλοσχεδιασμένα ζικ-ζακ. Λεπτή άβαφη ταινία στη μετάβαση προς το σώμα, που σε κάποια σημεία επικαλύπτεται από τη φαρδιά γραπτή ταινία που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του σώματος κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ο κάνθαρος ΜΔ 4743 αποτελεί το μοναδικό παράδειγμα της ομάδας Α με αδιαμόρφωτη βάση. Συγγενέστεροι οι κάνθαροι ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2299, ΓαΤυ 15θ.

12.ΜΔ 2254

Προέλευση :

Αράπης, τύμβος 2, τάφος Β, αριστερά στα πόδια του νεκρού, στις κνήμες.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με απολεπίσεις και λίγα ιζήματα.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/4 very pale brown) όπως οι ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2524/ ΓαΤυ 5γ, ΜΔ 2240/ΓαΤυ 8β, ΜΔ 2241/ ΓαΤυ 1β. Με μίκα και εγκλείσματα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray, 10YR 4/1 dark gray). Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος ομάδας Α, ελαφρά πιεσμένος στον άξονα των λαβών. Σώμα κωνικό ημισφαιρικό, με οξυκόρυφη εξωτερική γωνία του ώμου και εσωτερική αυλάκωση προς εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο. Κατηγορία χείλους Ι, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Κάθετες υπερυψωμένες, κοίλες ταινιωτές λαβές. Στην άνω τριγωνική πρόσφυση ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Προσφύονται αμέσως κάτω από την οξυκόρυφη μετάβαση από το χείλος, στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος, όπου ενσωματώνονται. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη. Εσωτερικά στον πυθμένα, χαμηλό κωνικό έξαρμα. Ολόβαφο εσωτερικά, εκτός από έναν ατελή δίσκο στον πυθμένα. Εξωτερικά ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών. Το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση άβαφα. Πλατιά γραπτή ταινία που διακόπτεται κάτω από τη μία λαβή περιτρέχει το άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και μία δεύτερη, στενότερη, το κάτω. Στη μεταξύ τους πολύ στενή εξηρημένη ζώνη, η τυπική διακόσμηση της ομάδας: οριζόντια ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές: πυκνά ακανόνιστα και οξυκόρυφα ζικ-ζακ με λεπτό πινέλο. Λεπτή άβαφη ταινία στη μετάβαση προς το σώμα. Κάτω από τη ζώνη των λαβών, φαρδιά γραπτή ταινία που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του σώματος.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστεροι οι ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ, ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ. Της ομάδας Α με βάση δισκόμορφη όπως οι ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ, ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ, με τονισμένο άξονα της διαμέτρου όπως οι ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 4743/ ΚλαΤυ 1ε, ΜΔ 2297/ΓαΤυ 15ε, ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η, ΜΔ 2526/ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ, ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α. Ευθυτενές χείλος της κατηγορίας Ι, με αδιαμόρφωτη απόληξη και με λοξή κλίση προς τα μέσα και διάμετρο μικρότερη του σώματος όπως οι ΜΔ 2526/ ΓαΤυ 12γ, ΜΔ 2299/ ΓαΤυ 15θ, ΜΔ 2273/ ΓαΤυ 15στ, ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ. Το υψηλότερο σχετικά χείλος της ομάδας Α μαζί με τον ΜΔ 2269/ ΓαΤυ 15η. Κωνικό έξαρμα στον πυθμένα όπως ο ΜΔ 2299/ ΓαΤυ 15θ.

Ομάδα ΑΒ-Κατάλογος**13.ΜΔ 2524****Προέλευση :**

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 5, τάφος Δ. Πίσω και δεξιά από το κεφάλι του νεκρού, γερμένο με το άνοιγμα προς το κρανίο. Το πίσω μέρος του κρανίου μέσα στο αγγείο.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με περιορισμένες απολεπίσεις, αποκρούσεις και ρωγμές. Έντονα ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/4 very pale brown, 10YR 6/46 light yellowish brown). Λεπτόκοκκος με μίκα, καλά ψημένος. Εγκλείσματα πιθανόν υπάρχουν, αλλά πάντως δεν διακρίνονται. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray), πιο ανοιχτό κατά τόπους λόγω της όπτησης (5YR 4/6 yellowish red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μικρότερα αγγεία. Ύψ. : 0,098μ. έως το χείλος και 0,127μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,078μ., Διάμ. σώματος : 0,167-0,162μ., Ύψ. σώματος : 0,062μ., Διάμ. χείλους μεγ. : 0,16-0,139μ., Ύψ. χείλους : 0,036μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0042μ., Άνοιγμα λαβών : 0,212μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πλάτ. λαβής : 0,0295μ., Πάχ. λαβής : 0,0071μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος ομάδας AB, πιεσμένος ελαφρά στον άξονα των λαβών, με σώμα ρηχό ημισφαιρικό. Μετάβαση από καμπύλο ώμο, με καμπύλη εξωτερικά γωνία και εσωτερική αυλάκωση στο εισέχον υψηλό χείλος, σχεδόν κάθετο και έξω νεύον. Κατηγορία χείλους IV, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα AB. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η πέμπτη χαμηλότερη της σειράς. Εσωτερικά στον πυθμένα έκκεντρο χαμηλό έξαγμα. Είναι η δεύτερη φαρδύτερη βάση της σειράς του ΜΟ μαζί με το ΜΔ 2506, και η δεύτερη φαρδύτερη βάση σε σχέση με το ύψος του αγγείου.

Υπερυψωμένες κάθετες, ταινιωτές λαβές, υπερυψωμένες λοξά πάνω από το χείλος. Διαπλατώνονται και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους στην άνω πρόσφυση. Κάτω διαπλατώνονται και ενσωματώνονται αμέσως κάτω από τη μετάβαση προς το χείλος η μία και λίγο χαμηλότερα η δεύτερη. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά.

Ολόβαφο εσωτερικά εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα και ολόβαφο εξωτερικά το ορατό τμήμα των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση. Πλατιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους, σε συνέχεια του εσωτερικού, και πολύ στενή στο κάτω, αμέσως μετά γωνιώδη μετάβαση προς το σώμα.

Ενδιάμεση άβαφη ζώνη με οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές. Κάθετα, οξυκόρυφα ζικ-ζακ, από τα πιο καλοσχεδιασμένα παραδείγματα. Άβαφη στενή ταινία στο ανώτερο τμήμα του σώματος και φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Πολύ συγγενικός ο ΜΔ 2238/ ΓαΤυ 6στ της ίδιας ομάδας (AB). Αρκετά συγγενικός και ο ΜΔ 2516/ ΓαΤυ 15ιβ (2) της ίδιας επίσης ομάδας (με ευθύτερη την κλίση προς την βάση).__

Εξωτερικές συγκρίσεις

Ο κάνθαρος ΜΔ 81/10 από τον λαξευτό τάφο στη Μεσορράχη της Λάρισας είναι συγγενής. Ο τάφος φαίνεται [\[13\]](#)

να χρονολογείται στην ΥΠΓ, όπως και ο τάφος 2 στο Ομόλιο, όπου ο ΜΒ. 2556, σχετικά συγγενής επίσης.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 39/1 ΑΕ 2556.
  - ο Τόμος Α, σ. 90-92. Τόμος Γ, πιν. 58/5-ΑΕ 81/10.

14.ΜΔ 2169

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 6, τάφος Β. Ορθιο δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλαμα.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει θραύσμα από τον πυθμένα. Συγκολλημένα λίγα θραύσματα στο χείλος. Εκτεταμένες απολεπίσεις, ιδιαίτερα στο εσωτερικό και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Ο πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/6 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα. Παρόμοιος του ΜΔ 2281/ ΓαΤυ 15ια (5YR 6/6 - 5YR 6/8 very reddish yellow, με μίκα και εγκλείσματα). Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (5YR 2,5/1 bkack).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους Δ, στα αρκετά μεγάλα αγγεία. Ύψ. : 0,116μ. έως το χείλος και 0,149μ. με τις λαβές, Διάμ. χείλους : 0,163-0,123μ., Ύψ. χείλους : 0,032μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0039μ., Διάμ. βάσης : 0,062μ., Διάμ. σώματος : 0,17μ., Ύψ. σώματος : 0,084μ., Άνοιγμα λαβών : 0,195μ., Ύψ. λαβής : 0,08μ., Πλάτ. λαβής : 0,033μ., Πάχ. λαβής : 0,013μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας ΑΒ. Σώμα κωνικό ημισφαιρικό, πιεσμένο κατά τον άξονα των λαβών, και μετάβαση με καμπύλο ώμο προς εισέχον υψηλό χείλος, κάθετο και ελαφρά κοίλο. Κατηγορία χείλους III, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Υπερυψωμένες κάθετες, πλατιές, κοίλες ταινιωτές λαβές. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους αρκετά λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος όπου ενσωματώνονται. Η μία ελαφρά πιο καμπύλου περιγράμματος. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, σχεδόν αδιαμόρφωτη. Πρόκειται για τη δεύτερη στενότερη βάση της σειράς του ΜΟ σε σχέση με το ύψος του αγγείου και για την τρίτη στενότερη σε σχέση με τη διάμετρο του σώματος.

Πλατιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους και πολύ στενή κάτω, στη γωνιώδη μετάβαση προς το σώμα. Ενδιάμεσα άβαφη ζώνη και οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Λοξά, πυκνά και οξυκόρυφα ζικ-ζακ, από τα πιο καλοσχεδιασμένα παραδείγματα. Άβαφη στενή ταινία στο ανώτερο τμήμα του σώματος και φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών. Άβαφο το κάτω τμήμα του σώματος και η βάση. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Εξωτερικά, ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερος, με αρκετές διαφορές, ο ΜΔ 2516/ ΓαΤυ 15ιβ (2), που έχει σφαιρικότερο σώμα, καλύτερα διαμορφωμένη βάση, φαρδύτερη όσον αφορά τις αναλογίες του αγγείου και πιο λοξές τις λαβές από του ΜΔ 2169, όπου είναι σχεδόν κάθετες. Συνευρήμα η οπισθόμητη τροχήλατη πρόχους ΓαΤυ 6β ΜΔ 2170, ένα από τα δύο παραδείγματα του νεκροταφείου.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Ο κάνθαρος από τον τάφο 2 στο Ομόλιο ΜΒ. 2556, που φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ, είναι αρκετά συγγενής, πιο κοντά ωστόσο στον ΜΔ 2516 όσον αφορά το γενικό σχήμα, και οπωσδήποτε με διαφορές στη διακόσμηση.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 39/1-ΑΕ 2556. Ομόλιο.

15.ΜΔ 2238

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 6, τάφος ΣΤ. Ορθιο, δεξιά από το κρανίο του νεκρού.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με εκτεταμένες απολεπίσεις αποκρούσεις και ρωγμές.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ρόδιος (7,5YR 7/3 pink), παρόμοιος μόνο με τους 🟠 ΜΔ 4794/ ΓαΤυ151β της ομάδας Β (7,5YR 7/4 pink) και 🟠 ΜΔ 4744/ ΚλαΤυ 1δ της ομάδας Α (7,5YR 7/4 pink, 7,5YR 7/6). Καλά ψημένος, λεπτόκοκκος με μίκα, πιθανόν και με εγκλείσματα, αλλά πάντως δεν διακρίνονται. Η διακόσμηση με ερυθρωπό (5YR 5/6, 5YR 5/8 yellowish red) με αμαυρές αποχρώσεις (5YR 3/1 very dark gray).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,107μ. έως το χείλος και 0,135μ. με τις λαβές, Διάμ. σώματος : 0,17-0,168μ., Ύψ. σώματος : 0,071μ., Διάμ. βάσης : 0,074μ., Διάμ. χείλους : 0,16-0,156μ., Ύψ. χείλους : 0,036μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0041μ., Άνοιγμα λαβών : 0,21μ., Ύψ. λαβής : 0,077μ., Πλάτ. λαβής : 0,029μ., Πάχ. λαβής : 0,007μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρθαρος ομάδας ΑΒ, με σώμα ημισφαιρικό, ελαφρά πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Μετάβαση από καμπύλο ώμο και με καμπύλη γωνία εξωτερικά, ομαλή αυλάκωση εσωτερικά, σε εισέχον υψηλό χείλος, κάθετο και πολύ ελαφρά έξω νεύον. Κατηγορία χείλους ΙΙΙ, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Υπερυψωμένες, κάθετες ταινιωτές λαβές, **όχι** κοίλες, υπερυψωμένες πάνω από το χείλος, αλλά (σχετικά) αρκετά χαμηλές (ύψος 11^ο με τις λαβές, 7^ο χωρίς). Διαπλατώνονται και ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους όπου προσφύονται. Η κάτω πρόσφυση διαπλατώνεται και ενσωματώνεται στη μέγιστη διάμετρο, αμέσως κάτω από τη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η 8η χαμηλότερη της σειράς μαζί με το ΜΔ 2526. Ελαφρά κοίλη.

Ολόβαφο εσωτερικά, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα και ολόβαφο εξωτερικά το ορατό τμήμα των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση. Πλατιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη στο κάτω, στη γωνιώδη μετάβαση προς το σώμα. Στην μεταξύ τους άβαφη ζώνη οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές: κάθετα, οξυκόρυφα και καλοσχεδιασμένα ζικ-ζακ. Άβαφη στενή ταινία στο ανώτερο τμήμα του σώματος και φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ένας από τους 6 κανθάρους της ομάδας ΑΒ όπως οι 🟠/ΜΔ 2524/ ΓαΤυ 5δ, 🟠 ΜΔ 2240 /ΓαΤυ 8β, 🟠 ΜΔ 2516/ ΓαΤυ 15ιβ (2), 🟠 ΜΔ 2169/ΓαΤυ 6β, 🟠 2490/ΓαΤυ 12α. Πολύ συγγενικό παράδειγμα ο 🟠 ΜΔ 2524/ΓαΤυ 5δ, με τον οποίο πιθανότατα είναι σύγχρονοι. Συγγενικός είναι και ο κάρθαρος 🟠 ΜΔ 2516 (με ευθύτερη την κλίση προς την βάση). Συγγενικός είναι και ο κάρθαρος 🟠 ΜΔ 2516 (με ευθύτερη την κλίση προς την βάση). Σημειώνεται ότι η πρόχους 🟠 ΜΔ 2542, έχει αρκετές διαφορές, κυρίως όσον αφορά τις αναλογίες του λαιμού, από την πρόχους 🟠 ΜΔ 2539, συνενύρημα του ΜΔ 2524.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Ο κάρθαρος ΜΔ 81/10 από τον λαξευτό τάφο στη Μεσορράχη της Λάρισας είναι συγγενής. Ο τάφος φαίνεται [\[14\]](#)

να χρονολογείται στην ΥΠΓ, όπως και ο τάφος 2 στο Ομόλιο, όπου ο ΜΒ. 2556, σχετικά συγγενής επίσης.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 39/1 ΑΕ 2556.
  - ο Τόμος Α, σ. 90-92. Τόμος Γ, πιν. 58/5-ΑΕ 81/10.

16.ΜΔ 2240**Προέλευση :**

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 8, τάφος Β. Ορθιο, δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλματα.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει μικρό θραύσμα από το σώμα. Συγκολλημένο από λίγα μεγάλα θραύσματα, με εκτεταμένες απολεπίσεις αποκρούσεις και ρωγμές. Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 6/3 very pale brown). Παρόμοιος με τον ΜΔ 2524/ ΓαΤυ 5δ (10YR 7/4 - 10YR 6/4). Με μίκα. Εγκλείσματα πιθανόν υπάρχουν αλλά δεν διακρίνονται. Ωχρότερο επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (5YR 4/1 dark gray) δεν διακρίνεται καλά λόγω απολέπισης.

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,11μ. έως το χείλος και 0,134μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,077μ., Διάμ. μέγιστη σώματος : 0,17-0,168μ., Ύψ. σώματος : 0,074μ., Διάμ. χείλους : 0,163-0,156μ., Ύψ. χείλους : 0,036μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0047μ., Άνοιγμα λαβών : 0,21μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πλάτ. λαβής : 0,028μ., Πάχ. λαβής : 0,007μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρναρος ομάδας ΑΒ, ελάχιστα πιεσμένος στον άξονα των λαβών, με ημισφαιρικό σώμα. Αρκετά γωνιώδης εσωτερικά και οξυκόρυφα γωνιώδης εξωτερικά η μετάβαση από καμπύλο ώμο σε εισέχον υψηλό χείλος κοίλου περιγράμματος, κάθετο και έξω νεύον με αποστρογγυλεμένη απόληξη.

Κατηγορία χείλους ΙV, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα ΑΒ. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η τρίτη χαμηλότερη της σειράς, ελαφρά κοίλη. Εσωτερικά στον πυθμένα, χαμηλό πλατύ έξαρμα. Υπερυψωμένες κάθετες, ταινιωτές λαβές, που δεν είναι κοίλες. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά προς τα πάνω και ενσωματώνονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Η μία ελαφρά πιεσμένη.

Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση. Εξωτερικά ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη κάτω, στη γωνιώδη μετάβαση προς το σώμα. Μεταξύ τους άβαφη ζώνη με οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Διακρίνεται ελάχιστα και μόνο στη μια πλευρά. Άβαφη στενή ταινία στο ανώτερο τμήμα του σώματος και φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Ο κάρναρος ΜΔ 81/10 από τον λαξευτό τάφο στη Μεσορράχη της Λάρισας είναι συγγενής. Ο τάφος φαίνεται

[\[15\]](#)

να χρονολογείται στην ΥΠΓ, όπως και ο τάφος 2 στο Ομόλιο, όπου ο ΜΒ. 2556, σχετικά συγγενής επίσης.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,

- ο Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 39/1 ΑΕ 2556.

- Τόμος Α, σ. 90-92. Τόμος Γ, πιν. 58/5-ΑΕ 81/10.

17.ΜΔ 2516 /2518

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος IB, N2?, με τα οστά της ανακομιδής.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπουν μικρά θραύσματα από το σώμα και τη βάση. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και λίγα μικρά όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 7/6 reddish yellow), ο μόνος της ομάδας AB. Παρόμοιος σε παραδείγματα της ομάδας A και B, όπως οι 🍷 ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η, 🍷 ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ, 🍷 ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ. Με μίκα και εγκλείσματα. Εντονα υπόλευκο, σχεδόν λευκό επίχρισμα Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό χρώμα (2,5YR 5/6, 2,5YR 5/8 red) και υπόλευκο (10YR 8/2 very pale brown, 10YR 7/2 light gray).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,102μ. έως το χείλος και 0,125μ. με τις λαβές, Διάμ. σώματος : 0,155-0,153μ., Ύψ. σώματος : 0,065μ., Διάμ. βάσης : 0,068μ., Διάμ. χείλους : 0,153-0,132μ., Ύψ. χείλους : 0,037μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0049μ., Άνοιγμα λαβών : 0,202μ., Ύψ. λαβής : 0,066μ., Πλάτ. λαβής : 0,029μ., Πάχ. λαβής : 0,0075μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος της ομάδας AB. Σώμα κωνικό ημισφαιρικό, ελαφρά πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Μετάβαση με καμπύλο ώμο και σχεδόν ρευστό περίγραμμα S εξωτερικά και εσωτερικά σε εισέχον υψηλό χείλος, κάθετο και έξω νεύον. Κατηγορία χείλους IV, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα AB. Υπερυψωμένες κάθετες, ταινιωτές λαβές, όχι κοίλες, αρκετά χαμηλές (21° με τις λαβές, 13° χωρίς). Προσφύονται στη μετάβαση του σώματος προς το χείλος (η μία λίγο χαμηλότερα), υψώνονται ελαφρώς λοξά πάνω από το χείλος ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους με πλατιά τριγωνική πρόσφυση. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η έβδομη χαμηλότερη της σειράς. Εσωτερικά στον πυθμένα, μικρό χαμηλό κωνικό έξαρμα.

Σχεδόν λευκό επίχρισμα καλύπτει την επιφάνεια το αγγείου. Η λευκότητα στο συγκεκριμένο αγγείο, αλλά και η διατήρησή του επιχρίσματος καθιστούν σαφές ότι βαφή και διακόσμηση απλώθηκαν επάνω σε επίχρισμα. Εσωτερικά ολόβαφο, εκτός από έναν εξηρημένο της βαφής δίσκο στο κέντρο του πυθμένα. Ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών. Εξηρημένο της βαφής το κατώτερο τμήμα του σώματος. Φαρδιά γραπτή ταινία, σε συνέχεια από το εσωτερικό, στο άνω μέρος του χείλους και στενή στο κάτω. Ενδιάμεσα, οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται κάτω από τις λαβές: κάθετα, αραιά και οξυκόρυφα ζικ-ζακ με άκρα που επεκτείνονται επάνω προς την γραπτή ταινία. Στενή εξηρημένη ταινία στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος και φαρδιά γραπτή ταινία στη ζώνη κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενής ο 🍷 ΜΔ 2169/ΓαΤυ 6β. Οι ΣΚΗ ΜΔ 2517, ΜΔ 2514, που ανήκουν στα συννευρήματά του ίσως χρονολογούνται στην ύστερη πρωτογεωμετρική, λαμβάνοντας υπόψη και τα δεδομένα από το Λευκαντί. [\[16\]](#)

Είναι παλιότερος του 🍷 ΜΔ 4794, που αποτελεί κτέρισμα του νεώτερου νεκρού του τάφου.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Ο κάνθαρος MB. 2556 από τον τάφο 2 στο Ομόλιο είναι σχετικά συγγενής. Ο τάφος φαίνεται να

χρονολογείται στην ΥΠΓ (τέλη 10ου-αρχές 9ου).

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμεικής, Τόμος Α 71-77. Τόμος Γ, πιν. 39/1-ΑΕ 2556.

Ομάδα Β-Κατάλογος

18.ΜΔ 2433

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 13, τάφος Δ. Γερμένο πάνω στον δεξιό λυγισμένο βραχίονα του νεκρού, ανάμεσα στο αγκώνα και τον κορμό.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, με συγκολλημένα θραύσματα στο χείλος. Λείπει μέρος του χείλους. Με εκτεταμένες απολεπίσεις, αποκρούσεις και ρωγμές.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 7/6 reddish yellow), όπως οι ΜΔ 2269/ΓαΤυ 15η και ΜΔ 2299/ΓαΤυ 15θ , ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α της ομάδας Α και ΜΔ 2516/ΓαΤυ 15ιβ (2) της ομάδας ΑΒ. Λεπτόκοκκος, με λίγα εγκλείσματα, μίκα δεν διακρίνεται. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους Α, ένα από τα τρία μικρότερα αγγεία (και τα ΑΚ 341, ΜΔ 4743). Ύψ. : 0,071μ. έως το χείλος και 0,09μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,051μ., Διάμ. σώματος : 0,102-0,0908μ., Ύψ. σώματος: 0,045μ., Διάμ. χείλους : 0,10 μ., Ύψ. χείλους : 0,026μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0034μ., Άνοιγμα λαβών : 0,148μ., Ύψ. λαβής : 0,054μ., Πλάτ. λαβής : 0,017μ., Πάχ. λαβής : 0,0058μ.

Περιγραφή

Μικρός τροχήλατος γραπτός κάρθαρος: ο δεύτερος χαμηλότερος της σειράς του ΜΟ, με το στενότερο χείλος, τη στενότερη διάμετρο σώματος, και το δεύτερο στενότερο άνοιγμα των λαβών. Της ομάδας Β, με τονισμένο τον κατακόρυφο άξονα, όπως όλα της ομάδας. Σώμα κυρτό κωνικό, ελάχιστα πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Μετάβαση με καμπύλο ώμο και αρκετά ρευστό S σε υψηλό χείλος λοξό προς τα έξω και ελαφρά κοίλο, περίπου ίσης διαμέτρου με τη μέγ. σώματος. Αβαθής αυλάκωση στη βάση του χείλους εξωτερικά, στη μετάβαση από το σώμα. Κατηγορία χείλους VI, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ. Το τρίτο χαμηλότερο χείλος της σειράς του ΜΟ, μαζί με το ΜΔ 2420/ΓαΤυ 8β. Κυκλική βάθυνση στον πυθμένα με μικρό έξαρμα στο κέντρο. Υπερψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές. Τριγωνική πλατεία άνω πρόσφυση την περιφέρεια του χείλους από όπου ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω. Καμπυλώνουν ομαλά στην κορύφωση και προσφύονται στην μέγιστη διάμετρο του σώματος κάτω από τη μετάβαση προς το χείλος, όπου πλαταίνουν τριγωνικά και ενσωματώνονται.

Κατηγορία βάσης 3, κυκλική αδιαμόρφωτη. Ελαφρά κοίλη. Πρόκειται για την δεύτερη στενότερη βάση της σειράς του ΜΟ αλλά είναι η φαρδύτερη σε σχέση με τη διάμετρο του σώματος.

Ολόβαφο εσωτερικά και ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος.

Διακόσμηση μόνο με ταινίες, που είναι η κυρίαρχη της ομάδας: φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους και στενότερη κάτω που καλύπτει και τη μετάβαση προς το σώμα. Άβαφη στενή ταινία στο ανώτερο μέρος του σώματος και φαρδιά κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερος ο ΜΔ 2271/ΓαΤυ 15ια. Στα συνευρήματά του η τροχήλατη οπισθόμητη πρόχους ΜΔ 2425 και το κύπελλο ΜΔ 2432

Εξωτερικές συγκρίσεις

Παρόμοιος είναι ο κάρθαρος MB 2554 από τον τάφο 1 στο γειτονικό Ομόλιο, ο οποίος φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ 1 περίοδο.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,

Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 36/2 ΑΕ 2554.

19.ΜΔ 2271

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΙΑ. Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στη δεξιά κνήμη.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπουν μικρά θραύσματα από το χείλος, με εκτεταμένες απολεπίσεις, αποκρούσεις και ρωγμές.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 7/6 reddish yellow), συγγενής του ΜΔ 2281 (5YR 6/6, 5YR 6/8 very reddish yellow). Με εγκλείσματα, δεν διακρίνεται μίκα. Ωχρότερο επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους της πολυπληθούς ομάδας μέσω διαστάσεων. Ύψ. : 0,118μ. έως το χείλος και 0,154μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,0785μ., Διάμ. σώματος : 0,16μ., Ύψ. σώματος : 0,083μ., Διάμ. χείλους : 0,16μ., Ύψ. χείλους : 0,035μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0031μ., Άνοιγμα λαβών : 0,22μ., Ύψ. λαβής : 0,083μ., Πλάτ. λαβής : 0,036μ., Πάχ. λαβής : 0,0081μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρθαρος ομάδας Β, με τονισμένο τον κάθετο άξονα, όπως όλα της ομάδας. Αρκετά ψηλό αγγείο, το πέμπτο ψηλότερο και δεύτερο ψηλότερο με τις λαβές. Σώμα ημισφαιρικό/τονισμένο πάνω. Μετάβαση με καμπύλο ώμο σε βαθμιδωτή γωνία εξωτερικά και με γωνία εσωτερικά προς υψηλό χείλος λοξό προς τα έξω, περίπου ίσης διαμέτρου με τη μέγιστη του σώματος. Κατηγορία χείλους VI, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ. Μεγάλες και χοντρές, κάθετες και υπερυψωμένες, κοίλες ταινιωτές λαβές. Διαπλατώνονται τριγωνικά και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος, αμέσως κάτω από τη γωνιώδη μετάβαση στο χείλος, όπου ενσωματώνονται. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 3, κυκλική αδιαμόρφωτη. Πρόκειται για την φαρδύτερη βάση της σειράς του ΜΟ και για τη δεύτερη φαρδύτερη σε σχέση με τη διάμετρο του σώματος του αγγείου.

Διακόσμηση μόνο με ταινίες, που είναι η κυρίαρχη της ομάδας. Ολόβαφο εσωτερικά, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών. Άβαφο το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση. Φαρδιά γραπτή ταινία, σε συνέχεια από το εσωτερικό, στο άνω μέρος του χείλους και στενότερη κάτω που καλύπτει και τη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Φαρδιά γραπτή ταινία στη ζώνη κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστεροι κάνθαροι ο ΜΔ 2281/ ΓαΤυ15ια που ανήκει στα συνευρήματά του και ο ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ. Της ομάδας Β, με βάση αδιαμόρφωτη όπως οι ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ, ΜΔ 2281/ ΓαΤυ15ια. Με αβαθή αυλάκωση στη μετάβαση προς το χείλος όπως οι ΜΔ 2490/ ΓαΤυ 12α, ομ. ΑΒ. ΜΔ 2281/ ΓαΤυ 15ια, ομ. Β. Ψηλό ταινιωτό χείλος και εξωστρεφές, με αδιαμόρφωτη απόληξη της κατηγορίας VI. όπως και οι ΜΔ 2281/ ΓαΤυ 15ια, ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ, Ομ. Β, ΜΔ 2489/ ΓαΤυ 16α, (Ομ. Β?), ΜΔ 2490/ ΓαΤυ 12α, (Ομ. ΑΒ).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Παρόμοιος είναι ο κάνθαρος MB 2554 από τον τάφο 1 στο γειτονικό Ομόλιο, ο οποίος φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ 1 περίοδο.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής, Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 36/2 ΑΕ 2554.

20.ΜΔ 2281

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΙΑ. Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στη κνήμη.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με απολεπίσεις, αποκρούσεις και ρωγμές. Έντονα ίχνη του τροχού, διαγράφονται και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/6, 5YR 6/8 very reddish yellow) Παρόμοιος (5YR 6/8 reddish yellow) σε αρκετούς αποσπασματικούς κανθάρους, πχ. ΜΔ 2365, ΜΔ 2365/ ΓαΤυ, ΜΔ 2420/ΓαΤυ 9ε (1), ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2), ΜΔ 2406/ΓαΤυ 11β (2) και κανθάρους άλλων ομάδων ΑΚ 341/ΓαΤυ 16β, ΜΔ 2267/ ΓαΤυ15γ, ΜΔ 2489/ ΓαΤυ16α (5YR 6/6 reddish yellow), ΜΔ 2169/ / ΓαΤυ 6β (5YR 6/6 reddish yellow). Με μίκα και εγκλείσματα. Υπόλευκο/ωχρό επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό (7,5YR 3/1 very dark gray, 7,5YR 4/1 dark gray).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,101μ.έως το χείλος και 0,13μ. με τις λαβές, Διάμ. χείλους : 0,142-0,135μ., Ύψ. χείλους : 0,036μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0037μ., Διάμ. βάσης : 0,061μ., Διάμ. σώματος : 0,143μ., Ύψ. σώματος : 0,065μ., Άνοιγμα λαβών : 0,20μ., Ύψ. λαβής : 0,074μ., Πλάτ. λαβής : 0,031μ., Πάχ. λαβής : 0,0076μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος ομάδας Β, με τονισμένο τον κάθετο άξονα, λιγότερο από τα υπόλοιπα της ομάδας. Σώμα ημισφαιρικό τονισμένο πάνω. Μετάβαση με καμπύλο ώμο σε βαθμιδωτή γωνία εξωτερικά και γωνία εσωτερικά προς υψηλό χείλος λοξό προς τα έξω, υψηλό και ελαφρά κοίλο, περίπου ίσης διαμέτρου με τη μέγιστη σώματος. Κατηγορία χείλους VI. Χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ. Έκκεντρα στο χείλος, κοντά στη μία λαβή, το τοίχωμα ανοίγει προς τα έξω, μάλλον τυχαία. Υπερυψωμένες, κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές. Διαπλατώνονται τριγωνικά και πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος, αμέσως κάτω από τη γωνιώδη μετάβαση στο χείλος, όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 3, κυκλική αδιαμόρφωτη. Χαμηλό και πλατύ κωνικό έξαγμα εσωτερικά στον πυθμένα.

Διακόσμηση μόνο με ταινίες, που είναι η κυρίαρχη της ομάδας. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών. Σκουρόχρωμη φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους, σε συνέχεια από το εσωτερικό και στενότερη κάτω, που καλύπτει και τη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστεροι κάνθαροι ο ΜΔ 2271/ ΓαΤυ15ια, που ανήκει στα συνευρημάτά του, και ο ΜΔ 2433/ ΓαΤυ 13δ. Με αβαθή αυλάκωση στη μετάβαση προς το χείλος όπως οι ΜΔ 2490/ ΓαΤυ 12α, ομ. ΑΒ. ΜΔ 2271/ ΓαΤυ15ια, ομ. Β.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Παρόμοιος είναι ο κάνθαρος MB 2554 από τον τάφο 1 στο γειτονικό Ομόλιο, ο οποίος φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ 1 περίοδο.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 36/2 ΑΕ 2554.

21.ΜΔ 4794

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΙΒ, Ν1. Δεξιά από το κεφάλι του νεκρού, γερμένο προς το κρανίο.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με συγκολλημένο μικρό θραύσμα στο χείλος και περιορισμένες απολεπίσεις, αποκρούσεις και ρωγμές. Έντονα ίχνη τροχού και στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ρόδινος (7,5YR 7/4 pink), παρόμοιος του ΜΔ 4744/ΚλαΤυ 1δ (7,5YR 7/4 pink, 7,5YR 7/6, ομ. Α.) Με μίκα. Εγκλείσματα πιθανόν υπάρχουν αλλά πάντως δεν διακρίνονται. Υπόλευκο/ωχρο επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (7,5YR 4/2, 7,5YR 4/3 brown).

Διαστάσεις

Διάμ. βάσης : 0,076μ., Διάμ. σώματος : 0,21-0,206μ., Ύψ. σώματος : 0,105μ., Διάμ. χείλους : 0,21-0,189μ., Ύψ. : 0,15μ. έως το χείλος και 0,205μ. με τις λαβές, Ύψ. χείλους : 0,045μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0046μ., Άνοιγμα λαβών : 0,253μ., Ύψ. λαβής : 0,11μ., Πλάτ. λαβής : 0,032μ., Πάχ. λαβής : 0,0104μ.

Περιγραφή

Πρόκειται για τον ψηλότερο κάνθαρο του ΜΟ, με λαβές και χωρίς, της ομάδας Β με τονισμένο τον κάθετο άξονα, όπως όλα της ομάδας.. Το μοναδικό παράδειγμα αυτού του μεγέθους. Βαθύ ημισφαιρικό/κωνικό σώμα με τη φαρδύτερη διάμετρο της σειράς, πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Μετάβαση με καμπύλο ώμο σε βαθμιδωτή καμπύλη γωνία εξωτερικά και καμπύλη γωνία εσωτερικά προς υψηλό χείλος ελαφρά λοξό προς τα έξω, σχεδόν κάθετο, περίπου ίσης διαμέτρου με τη μέγιστη σώματος. Κατηγορία χείλους ΙΙΙ που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Πρόκειται για το φαρδύτερο χείλος της σειράς και για το τρίτο ψηλότερο. Υπερψωμένες, κάθετες ταινιωτές λαβές, όχι κοίλες και αρκετά χοντρές. Η μία με χαμηλή κεντρική ράχη. Διαπλατώνονται τριγωνικά και προσφύονται στη περιφέρεια του χείλους όπου ενσωματώνονται. Διακρίνεται καθαρά η εξομάλυνση του πηλού τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά στο χείλος. Ύψώνονται σχεδόν κάθετα και προσφύονται στην γωνιώδη μετάβαση προς το χείλος

και χαμηλότερα. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Η μία με ελαφρά πιο καμπύλο περιγράμμα. Πρόκειται για το φαρδύτερο άνοιγμα λαβών της σειράς. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη, με επίπεδη κάτω επιφάνεια, η δεύτερη ψηλότερη της σειράς, η στενότερη σε σχέση με το ύψος του αγγείου και η δεύτερη στενότερη σε σχέση με τη διάμετρο σώματος.

Εσωτερικά ολόβαφο, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα. Εξωτερικά, ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών και το μεγαλύτερο μέρος του σώματος, εκτός από το κατώτερο τμήμα του και τη βάση. Στο κάτω μέρος του χείλους, γραπτή ταινία σε συνέχεια του ολόβαφου σώματος. Η υπόλοιπη επιφάνεια του χείλους κοσμεύεται από πέντε επάλληλα διαγραμμισμένα τρίγωνα (τέσσερεις ή πέντε λοξές γραμμές με φορά αριστερά και δεξιά εναλλάξ) σε κάθε πλευρά. Εξαιρούνται οι περιοχές κάτω από τις λαβές. Το μοναδικό παράδειγμα με αυτή τη διακόσμηση.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Της ομάδας Β, αλλά με πολλές ιδιομορφίες. Ψηλό ταινιωτό χείλος της κατηγορίας ΙΙΙ, σχεδόν κάθετο, με αδιαμόρφωτη απόληξη, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στην ΑΒ όπως πχ. στους ♣ΜΔ 2179/ ΓαΤυ 4α, Ομ. Α, ♣ΜΔ 2297/ ΓαΤυ 15ε, Ομ. Α, ♣ΑΚ341/ ΓαΤυ 16β, Ομ. Α, ♣ΜΔ 2238/ ΓαΤυ 6στ, Ομ. ΑΒ, ♣ΜΔ 2169/ ΓαΤυ 6β, Ομ. ΑΒ. Νεώτερος των ΣΚΗ ♣ΜΔ 2517 και ♣ΜΔ 2514 που ανήκουν στην ανακομιδή του τάφου και νεώτερος του ΜΔ 2516 που επίσης είναι κτέρισμα ανακομιδής.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Παρόμοιος προέρχεται από την Τορώνη, και παρόμοιοι βρέθηκαν στον θολωτό τάφο στο Γεντίκι και στη Μαρμαριάνη.

- John K. Papadopoulos, The Early Iron Age Cemetery at Toroni , Monumenta Archaeologica 24, Los Angeles 2005. Volume 2: Illustrations, fig. 72, pl. 331Γ (T 13-1) με δακτυλιόσχημη βάση όπως του ΜΟ. Volume 1, Text. p. 91, 455, όπου τονίζονται οι θεσσαλικές παραπομπές του σχήματος, αλλά επίσης και η ύπαρξη της δακτυλιόσχημης βάσης, σε αντίθεση με την πλειψηφία των θεσσαλικών και των κανθάρων της Βεργίνας. Θεωρείται τοπικό αγγείο, παρόλες τις κάποιες διαφορές στον πηλό του.
- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής, Τόμος Α, σ. 59-64. Τόμος Γ, πιν. 21/2-ΑΕ 2241. Γεντίκι (ΥΠΓ-ΥποΠΓ 1).
- Heurtley W.A. -T.C.Skeat, The Tholos Tombs of Marmariani, BSA XXXI (1930-31) , αρ. 110-111, εικ. 12, σελ. 27.

22.ΜΔ 2490

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Α. Δεξιά από τα κάτω άκρα του νεκρού.

Διατήρηση

Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και λίγα όστρακα που δεν συγκολλούνται. Σχεδόν ολόκληρο, λείπουν μέρη του σώματος, του χείλους και της λαβής, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ανοιχτόχρωμος ερυθρός (2,5YR 6/8 light red), το μοναδικό παράδειγμα μαζί με το αποσπασματικό ♣ΜΔ 2360/ΓαΤυ 4γ. Χωρίς τεφρό μπισκότο, με λίγα εγκλείσματα, χωρίς να διακρίνεται μίκα. Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό (2,5YR 5/6, 10YR 5/8 red).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους της πολυπληθούς ομάδας μέσω διαστάσεων. Ύψ. : 0,10μ. έως το χείλος και 0,131μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης σωζ. : 0,056μ., Διάμ σώματος : 0,148μ., Ύψ. σώματος : 0,069μ., Διάμ. χείλους : 0,14μ., Ύψ.

χείλους : 0,031μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0031μ., Άνοιγμα λαβών σωζ. : 0,187Ύψ. λαβής : 0,072μ., Πλάτ. λαβής : 0,026μ., Πάχ. λαβής : 0,0062μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος ομάδας Β με πολλά χαρακτηριστικά της ΑΒ, ή αντίστροφα (τύπος μεταβατικός Β?). Σώμα κωνικό ημισφαιρικό και μετάβαση με καμπύλο ώμο σε γωνία με αυλάκωση από όπου υψώνεται εισέχον υψηλό και εξωστρεφές χείλος, ελαφρά κοίλο. Η μετάβαση στο εσωτερικό του αγγείου με καμπύλη γωνία. Αν το χείλος δεν ήταν αρκετά εισέχον από τη μέγιστη διάμετρο, θα μπορούσε να ενταχθεί στην ομάδα Β, με την οποία συμφωνεί η γενικότερη μορφολογία τόσο του σώματος όσο και του χείλους που φέρει και αυλάκωση στην μετάβαση. Κατηγορία χείλους VI που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ. Υπερυψωμένες κάθετες και ελαφρά κοίλες ταινιωτές λαβές. Με πεπλατυσμένη τριγωνική πρόσφυση, πλάθονται ενιαία με την περιφέρεια του χείλους, ανυψώνονται σχεδόν κάθετα πάνω από το χείλος και προσφύονται στην μέγιστη διάμετρο του σώματος, κάτω από τη μετάβαση προς το χείλος, όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 3, κυκλική αδιαμόρφωτη. Χαμηλό κωνικό έξαρμα εσωτερικά στον πυθμένα.

Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά και ολόβαφη εξωτερικά η ορατή πλευρά των λαβών. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους, σε συνέχεια του εσωτερικού του αγγείου, καλύπτει το μέγιστο τμήμα του. Στενή γραπτή ταινία στο κάτω μέρος και στη μετάβαση προς το σώμα. Άβαφη ταινία στην ζώνη της πρόσφυσης των λαβών και χαμηλότερα φαρδιά γραπτή ταινία που καλύπτει τη μεγαλύτερη επιφάνεια του σώματος, εκτός από το κατώτερο τμήμα του.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Πλησιέστερος μάλλον ο κάνθαρος της ομάδας Β 🏺 ΜΔ2281.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Μπορεί να συγκριθεί με τους κανθάρους του θολωτού τάφου από το Γεντίκι (Χασάμπαλι), που φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ1

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 59-63, Τόμος Γ, πιν. 22/5-ΑΕ 2760.

23.ΜΔ 2489

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 16, τάφος Α, αριστερά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα και πάνω στα γόνατα.

Διατήρηση

Λείπουν μέρη της βάσης, του σώματος, του χείλους και της μία λαβής. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και αρκετά που δεν συγκολλούνται. Με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/6 reddish yellow) όπως οι 🏺 ΜΔ 2169/ ΓαΤυ 6β, 🏺 ΜΔ 2281/ΓαΤυ 15ια (5YR 6/6, 5YR 6/8 very reddish yellow). Με λίγη μίκα και εγκλείσματα. Τεφρός κατά τόπους πυρήνας. Η διακόσμηση με καστανέρυθρο (2,5YR 4/4 reddish brown, 2,5YR 4/6 red).

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,122μ. έως το χείλος και 0,141μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,073μ., Διάμ. σώματος : 0,165-0,163μ., Ύψ. σώματος : 0,085μ., Διάμ. χείλους υπολογιζόμενη : 0,15μ. (περίπου), Ύψ. χείλους : 0,037μ., Πάχ. τοιχώματος στο

χείλος : 0,0036μ., Άνοιγμα λαβών : 0,21μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πλάτ. λαβής : 0,027μ., Πάχ. λαβής : 0,008μ.

Περιγραφή

Πρόκειται για το τρίτο ψηλότερο αγγείο της σειράς τροχήλατων κανθάρων του ΜΟ, ίσως της ομάδας Β ή ΑΒ. Σώμα βαθύ, κυρτό κωνικό, ελαφρά πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Οξυκόρυφη γωνία εξωτερικά στη μετάβαση προς το χείλος και αρκετά γωνιώδες περίγραμμα εσωτερικά. Κατηγορία χείλους VI, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ, εξωστρεφές με αδιαμόρφωτη απόληξη. Ελαφρά υπερυψωμένες, κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές, αρκετά χαμηλές (7^ο με τις λαβές, 4^ο χωρίς). Υψώνονται χαμηλά σχετικά πάνω από την περιφέρεια του χείλους όπου ενσωματώνεται η άνω πρόσφυση στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 3, αδιαμόρφωτη, επίπεδη κυκλική.

Ολόβαφο εσωτερικά, με υπόλευκη γραπτή ταινία ψηλά στο χείλος που δεν διακρίνεται σε όλα τα θραύσματα [\[17\]](#)

. Στην επάνω ζώνη του χείλους γραπτή καστανέρυθη ταινία σε συνέχεια του εσωτερικού και στενότερη κάτω. Εξηρημένη ταινία, πιθανόν με υπόλευκο επίχρισμα, στην κεντρική ζώνη του χείλους. Το σώμα ίσως ολόβαφο ή με ταινίες.

Εσωτερικές συγκρίσεις

[\[18\]](#)

Αρκετά συγγενής ο ΜΔ 2490/ ΓαΤυ 12α, ομ. Β. Συνυπάρχει με τον ΣΚΗ ΜΔ 2483 και το κύπελλο ΜΔ [\[19\]](#) 2487

Ομάδα ΒΑ-Κατάλογος

24.ΜΔ 2241

Προέλευση:

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 1, τάφος Β. Ορθιος στα πόδια του νεκρού, μπροστά στα πέλματα, μαζί με τον συγγενικό κάνθαρο ΜΔ 2533.

Διατήρηση

Ολόκληρος. Απολεπισμένος, ιδιαίτερα στο εσωτερικό, με αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 7/4 very pale brown) με μίκα και εγκλείσματα μικρότερα και μεγαλύτερα. Πιο ωχρός από το συνεύρημα ΜΔ 2533 (). (10YR 6/4 light yellowish brown). Έντονα ίχνη του τροχού στο εσωτερικό. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (10YR 3/1 very dark gray, 10YR 4/1 dark gray).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,107μ. έως το χείλος και 0,125μ. με τις λαβές. Διάμ. χείλους : 0,146-0,135μ., Ύψ. χείλους : 0,047μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0038μ., Διάμ. βάσης : 0,0706μ., Ύψ. βάσης : 0,0066μ., Διάμ. σώματος : 0,152-0,14μ., Ύψ. σώματος : 0,06μ., Άνοιγμα λαβών : 0,203μ., Ύψ. λαβής : 0,082μ., Πλάτος λαβής : 0,021μ., Πάχ. λαβής : 0,01μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος με τονισμένο κάθετο άξονα, της ομάδας σχήματος ΒΑ, ένα από τα τρία αγγεία της ομάδας, το μόνο πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Σώμα ρηχό ημισφαιρικό/κωνικό και μετάβαση με

καμπύλο ώμο αλλά γωνιώδες περίγραμμα S σε εισέχον, ιδιαίτερα ψηλό χείλος, ελαφρά κοίλο προς τα έξω. Κατηγορία χείλους V όπως όλα της ομάδας ΒΑ, ιδιαίτερα υψηλό, το δεύτερο ψηλότερο της σειράς και σχεδόν ισοϋψές με το σώμα. Συνυπάρχει με το ΜΔ 2533 της ίδιας ομάδας ΒΑ, που έχει αρκετά χαμηλότερο χείλος (0,038 μ.) και ίδιο ύψος σώματος, γεγονός που υποδεικνύει ότι το ύψος του χείλους δεν αποτελεί χρονολογικό κριτήριο, εντός τουλάχιστον της ομάδας. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη, όπως όλα της ομάδας ΒΑ. Η ψηλότερη βάση της σειράς, συνυπάρχει με τον ΜΔ 2533 της ίδιας ομάδας ΒΑ του οποίου η βάση είναι η τρίτη χαμηλότερη από τις δακτυλιόσχημες, γεγονός που υποδεικνύει ότι το ύψος της βάσης δεν αποτελεί χρονολογικό κριτήριο, εντός τουλάχιστον της ομάδας.

Κάθετες υπερευψωμένες, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλα της ομάδας, αρκετά χαμηλές (23^ο με τις λαβές, 8^ο χωρίς). Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μεγ. περιφέρεια του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά.

Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους που καλύπτει περισσότερο από το μισό του πλάτους, και στενότερη κάτω. Ενδιάμεσα, οριζόντια άβαφη στενή ζώνη που διακοσμείται με πυκνά και οξυκόρυφα, σχεδόν κάθετα ζικ-ζακ που διακόπτονται μόνο κάτω από τις λαβές.. Φαρδιά γραπτή ταινία σε συνέχεια του χείλους καλύπτει τη μεγαλύτερη επιφάνεια του σώματος. Το κατώτερο τμήμα άβαφο. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά και ολόβαφο εξωτερικά το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Οι δύο σκύφοι του τάφου, ΜΔ2241 και ΜΔ2533 της ομάδας ΒΑ, είναι συγγενικοί μεταξύ τους και μόνο παράλληλο ως προς το σχήμα, αλλά με διαφορές, έχουν τον 🏺 ΜΔ 2506/ ΓαΤυ 2β (2), που είναι σχεδόν αδύνατο να χρονολογηθεί από τα συννευρήματά του, πέραν του ότι είναι παλιότερος του μελαμβαφούς σκύφου 🏺 ΜΔ 2172, που συνόδευε τον νεώτερο νεκρό του τάφου. Συγγενικά ως προς το χείλος (Κατηγορία V.) είναι και τα αποσπασματικά 🏺 ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2), 🏺 ΜΔ 2434/ ΓαΤυ 13α, 🏺 ΜΔ 2295/ ΓαΤυ 15β (2). Συγγενέστερες προς την πρόχου 🏺 ΜΔ 2235 είναι η 🏺 ΜΔ 2236/ΓαΤυ 2α, με συννευρήματα την λεκανίδα με το ψηλό πόδι ΜΔ 2174 και τον σκύφο 2173, που φαίνεται να χρονολογούνται στην ύστερη πρωτογεωμετρική

[\[20\]](#)

περίοδο (, ίσως σε προχωρημένα της στάδια. Αρκετά συγγενής είναι και η 🏺 ΜΔ 2541, του ΓαΤυ 15η, όπου το κύπελλο 🏺 ΜΔ 2278.

Εξωτερικές συγκρίσεις

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 50-56. Τόμος Γ πιν. 13/9-ΑΕ 3016. Το συγγενέστερο παράδειγμα, κυρίως προς τον ΜΔ 2506 της ίδιας ομάδας, φαίνεται πως είναι οι μονόχρωμοι κάνθαροι ΜΒ. 3016 και 3013, από τον θολωτό τάφο Α στο Αργυροπούλι Τυρνάβου. Ο τάφος έχει διαχρονική χρήση από την ΠΠΓ ως την ΥΠΓ ή και την ΥποΠΓ. Οι τροχήλατοι και μονόχρωμοι κάνθαροι του τάφου φαίνεται να χρονολογούνται στην ΥΠΓ.
  - ο Τόμος Α, σ. 61-63, Τόμος Γ, πιν. 24/11-ΑΕ 2767. Αρκετά συγγενικός προς την ομάδα είναι και ο ΜΒ 2767 από θολωτό τάφο στο Γεντίκι (Χασάμπαλι) που φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ I.

25.ΜΔ 2533

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 1, τάφος Β. Ορθιο δεξιά στα πόδια του νεκρού, μπροστά στα πέλματα, μαζί με τον συγγενικό κάνθαρο ΜΔ 2241.

Διατήρηση

Λείπουν μέρος του σώματος και του χείλους. Συγκολλημένο από τέσσερα μεγάλα θραύσματα, με ρωγμές και απολεπίσεις. Σώζονται ακόμα τέσσερα θραύσματα από το σώμα που δεν συγκολλούνται.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 6/4 light yellowish brown), με μίκα και λίγα εγκλείσματα. Πιο ρόδινος από τον συγγενικό του καθαρό (συνεύρημα) ΜΔ 2241 (10YR 7/4 very pale brown) Η διακόσμηση με θαμπό ανοιχτό ερυθρό χρώμα (2,5 YR 5/6 red, 2,5 YR 6/6 light red) κατά τόπους πιο αμαυρό (10YR 5/2 grayish brown).

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους Γ, μεσαία-μεγαλύτερα αγγεία. Ύψ. : 0,107μ. έως το χείλος και 0,13μ. με τις λαβές, Διάμ. χείλους : 0,157μ., Ύψ. χείλους : 0,038μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,004μ., Διάμ. βάσης : 0,068μ., Ύψ. βάσης : 0,0046μ., Διάμ. σώματος : 0,162-0,157μ., Ύψ. σώματος : 0,069μ., Άνοιγμα λαβών : 0,216μ., Ύψ. λαβής : 0,079μ., Πλάτος λαβής : 0,027μ., Πάχ. λαβής : 0,0097μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος με τονισμένο τον κάθετο άξονα, της ομάδας σχήματος ΒΑ. Σώμα ρηχό ημισφαιρικό/κωνικό. Μετάβαση με καμπύλο ώμο και σχεδόν ρευστό περίγραμμα S σε εισέχον, ιδιαίτερα υψηλό χείλος, ελαφρά κοίλο προς τα έξω. Κατηγορία χείλους V, όπως όλα της ομάδας ΒΑ, το 5^ο ψηλότερο της σειράς του ΜΟ. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη όπως όλα της ομάδας, η τρίτη χαμηλότερη δακτυλιόσχημη της σειράς. Συνυπάρχει με τον ΜΔ 2241, που έχει την ψηλότερη βάση της σειράς, γεγονός που υποδεικνύει ότι το ύψος της βάσης δεν αποτελεί χρονολογικό κριτήριο, εντός τουλάχιστον της ομάδας.

Κάθετες, κοίλες ταινιωτές (όπως όλα της ομάδας) και υπερυψωμένες λαβές, αρκετά χαμηλές (17^ο με τις λαβές, 10^ο χωρίς). Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μεγ. περιφέρεια του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά.

Γραπτές ταινίες στο άνω και κάτω μέρος του χείλους. Η κάτω προεκτείνεται στο ανώτερο τμήμα του σώματος. Ενδιάμεσα, άβαφη ζώνη με γραπτή οριζόντια ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Πυκνά και ακανόνιστα, σχεδόν κάθετα ζικ-ζακ. Άβαφη ταινία στο πάνω μέρος του σώματος και στη συνέχεια φαρδιά γραπτή ταινία κάτω από την πρόσφυση των λαβών. Το κατώτερο τμήμα του σώματος άβαφο. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά και ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσ. και Εξωτερικές συγκρίσεις

Βλ. παραπάνω, ΜΔ 2241 (συνεύρημα). Οι δύο κάνθαροι του τάφου είναι συγγενικοί μεταξύ τους και μόνο παράλληλο ως προς το σχήμα, όμως με διαφορές, έχουν τον ΜΔ 2506.

26.ΜΔ 2506, 2507 και 2511

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Β, όστρακα από τη ΒΔ και τη ΝΔ γωνία, της ανακομιδής παλιότερου νεκρού.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, συγκολλημένο από πολλά θραύσματα και με λίγα όστρακα που δεν συγκολλούνται. Λείπουν μεγάλα μέρη της βάσης, του σώματος και του χείλους. Αποκρουσμένο και απολεπισμένο.

Πηλός και Χρώματα

Ο πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), ο μοναδικός στην ομάδα ΒΑ. Παρόμοιος στους 🍷 ΑΚ 341/ ΓαΤυ 16β, 🍷 ΜΔ 2267/ ΓαΤυ 15Γ, 🍷 ΜΔ 2281/ΓαΤυ15ια (5YR 6/6, 5YR 6/8 very reddish yellow) της ομάδας Α,

στους αποσπασματικούς ΜΔ 2365/ΓαΤυ 4α , 2361/ και ΜΔ 2420/ ΓαΤυ 4α , ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2), ΜΔ 2406/ ΓαΤυ 11β (2). Με μίκα και εγκλείσματα, μικρότερα και μεγαλύτερα. Καλά ψημένο, χωρίς σκούρο μπισκότο. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (GLEYS 2,5/N black) και ποικίλες αποχρώσεις λόγω όπτησης (2,5YR 4/4 reddish brown, 2,5YR 4/6 red).

Διαστάσεις

Υψ. σωζόμενο : 0,125μ. έως το χείλος και 0,153μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,078μ., Διάμ. σώματος : 0,182μ., Υψ. σώματος : 0,071μ., Διάμ. χείλους : 0,17μ., Υψ. χείλους : 0,054μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,004μ., Άνοιγμα λαβών : 0,247Υψ. λαβής : 0,09μ., Πλάτος λαβής : 0,0235μ., Πάχ. λαβής : 0,0134μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρθαρος της ομάδας σχήματος ΒΑ. Πρόκειται για το δεύτερο ψηλότερο παράδειγμα της σειράς του ΜΟ, το τρίτο ψηλότερο με τις λαβές, το δεύτερο φαρδύτερο άνοιγμα λαβών και τη δεύτερη φαρδύτερη διάμετρο σώματος της σειράς. Σώμα ημισφαιρικό και μετάβαση με καμπύλο ώμο και σχεδόν ρευστό περίγραμμα S σε εισέχον ιδιαίτερα ψηλό χείλος, ελαφρά κοίλο προς τα έξω. Κατηγορία χείλους V, όπως όλα της ομάδας ΒΑ, ιδιαίτερα ψηλό, το ψηλότερο της σειράς. Συνυπάρχει με τον αποσπασματικό ΜΔ 2502 (ομάδα ΒΑ?) με το αρκετά χαμηλό χείλος (0,35 μ.), γεγονός που υποδεικνύει ότι το ύψος του χείλους δεν αποτελεί χρονολογικό κριτήριο. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη όπως όλα της ομάδας ΒΑ, με επίπεδη την κάτω επιφάνεια του σώματος. Είναι η δεύτερη φαρδύτερη βάση της σειράς του ΜΟ μαζί με το ΜΔ 2524, η 6^η ψηλότερη της σειράς και η 5^η ψηλότερη από τις δακτυλιόσχημες.

Κάθετες υπερυψωμένες, στενές και χοντρές, κοίλες ταινιωτές λαβές όπως όλα της ομάδας. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος όπου πλαταίνουν και ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά.

Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους, καλύπτει τα 3/4 του ύψους του και στενότερη κάτω. Φαρδιά γραπτή ταινία και στο άνω μέρος του σώματος κάτω από την πρόσφυση των λαβών. Το κατώτερο τμήμα του σώματος και η βάση, άβαφα. Ολόβαφο το εσωτερικό, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα, και ολόβαφο εξωτερικά το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Είναι ένα από τους τρεις κάρθαρους της ομάδας ΒΑ, όπως οι 🍌 ΜΔ 2241/ ΓαΤυ 1β, 🍌 ΜΔ 2533/ ΓαΤυ 1β, που χαρακτηρίζεται από τη μετάβαση με καμπύλο ώμο και περίγραμμα S σε εισέχον και ιδιαίτερα ψηλό χείλος, ελαφρά κοίλο προς τα έξω. Ψηλό χείλος κατηγορίας V, κοίλου περιγράμματος, με αδιαμόρφωτη και ελαφρά εξωστρέφουσα απόληξη όπως οι 🍌 ΜΔ 2241/ ΓαΤυ 1β, 🍌 ΜΔ 2533/ ΓαΤυ 1β, 🍌 ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2), 🍌 ΜΔ 2434/ ΓαΤυ 13α, 🍌 ΜΔ 2295/ ΓαΤυ 15β. Είναι σχεδόν αδύνατο να χρονολογηθεί από τα συννευρήματά του, πέραν του δεδομένου ότι είναι παλιότερο του μελαμβαφούς σκύφου 🍌 ΜΔ 2172, ο οποίος συνόδευε τον νεώτερο νεκρό του τάφου.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Το συγγενέστερο παράδειγμα φαίνεται πως είναι οι μονόχρωμοι κάρθαροι ΜΒ. 3016 και 3013, από τον θολωτό τάφο Α στο Αργυροπούλι Τυρνάβου. Ο τάφος έχει διαχρονική χρήση από την ΠΠΓ ως την ΥΠΓ ή και την ΥποΠΓ. Οι τροχήλατοι και μονόχρωμοι κάρθαροι του τάφου φαίνεται να χρονολογούνται στην ΥΠΓ.

Συγγενικός είναι και ο ΜΒ 2767 από θολωτό τάφο στο Γεντίκι (Χασάμπαλι) που φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 50-56. Τόμος Γ πιν. 13/9-ΑΕ 3016. Το συγγενέστερο παράδειγμα, κυρίως προς τον ΜΔ 2506, φαίνεται πως είναι οι μονόχρωμοι κάρθαροι ΜΒ. 3016 και 3013, από τον θολωτό τάφο Α στο Αργυροπούλι Τυρνάβου. Ο τάφος έχει διαχρονική χρήση από την ΠΠΓ ως την ΥΠΓ ή και την ΥποΠΓ. Οι τροχήλατοι και μονόχρωμοι κάρθαροι του τάφου φαίνεται να χρονολογούνται στην ΥΠΓ.
  - ο Τόμος Α, σ. 61-63, Τόμος Γ, πιν. 24/11-ΑΕ 2767. Αρκετά συγγενικός είναι και ο ΜΒ 2767 από θολωτό τάφο στο Γεντίκι (Χασάμπαλι) που φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι.

Ομάδα Γ

27.ΜΔ 2276

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΣΤ. Επάνω στα πέλαμα του νεκρού.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει μικρό θραύσμα από το χείλος. Με περιορισμένες απολεπίσεις, αποκρούσεις και ρωγμές.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανός (7,5YR 5/4 brown), με μίκα, ιδιαίτερα πορώδης και με ιδιαίτερα πολλά εγκλείσματα, μοναδικό παράδειγμα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (7,5YR 4/1 dark gray, 7,5YR 4/2 brown, 7,5YR 3/2 dark brown),

Διαστάσεις

Κατηγορία μεγέθους 2, της πολυπληθούς ομάδας μέσω διαστάσεων, με χοντρά τοιχώματα. Ύψ. : 0,107μ. έως το χείλος και 0,15μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης : 0,075μ., Διάμ. σώματος : 0,18-0,165μ., Ύψ. σώματος : 0,071μ., Διάμ. χείλους : 0,192-0,16μ., Ύψ. χείλους : 0,036μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0043μ., Άνοιγμα λαβών : 0,235μ., Ύψ. λαβής : 0,095μ., Πλάτ. λαβής : 0,03μ., Πάχ. λαβής : 0,0098μ.

Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος, μοναδικό παράδειγμα της ομάδας που, αν εξαιρεθεί η ύπαρξη της χαμηλής βάσης, είναι το συγγενέστερο με τους χειροποίητους. Σώμα. ρηχό ημισφαιρικό, έντονα πιεσμένο στον άξονα των λαβών, και ιδιαίτερα ευρύ στο επάνω μέρος. Είναι η τρίτη φαρδύτερη διάμετρος σώματος της σειράς του ΜΟ, μαζί με το ΜΔ 2297. Με εξωτερική γωνία του ώμου και αρκετά ομαλή εσωτερικά μετάβαση S προς το ψηλό χείλος, που είναι λοξό προς τα έξω και ελαφρά κοίλο, και που εξέχει από τη μέγιστη διάμετρο του σώματος. Κατηγορία χείλους VI, που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ. Το δεύτερο φαρδύτερο χείλος της σειράς. Υπερυψωμένες κάθετες, χοντρές και πλατιές, ταινιωτές λαβές, ιδιαίτερος υψηλές που διαμορφώνουν πλατιά κεντρική αυλάκωση, με τονισμένα όρια. Τέταρτο ψηλότερο αγγείο με τις λαβές (9^ο χωρίς). Η άνω πρόσφυση στην περιφέρεια του χείλους όπου πλαταίνει και ενσωματώνεται. Διακρίνεται καλά η εξομάλυνση της πρόσφυσης εσωτερικά και εξωτερικά του χείλους κάτω από τη μία λαβή. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά προς τα πάνω και ενσωματώνονται στη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 1, δακτυλιόσχημη. Με αποστρογγυλεμένο δακτύλιο έδρασης και επίπεδη κάτω επιφάνεια. Εσωτερικά στον πυθμένα, μικρό έξαρμα. Ολόβαφο εσωτερικά, εκτός από έναν δίσκο στον πυθμένα. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών, το χείλος και το μεγαλύτερο μέρος του σώματος, εκτός από το κατώτερο τμήμα του και τη βάση. Στη μία μόνο πλευρά, άβαφη στενή ταινία στη γωνιώδη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Το μοναδικό σχεδόν ολόβαφο παράδειγμα του ΜΟ.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Δεν έχει παράλληλα παραδείγματα. Έχει ιδιαίτερα τονισμένο τον άξονα της διαμέτρου όπως ενιά παραδείγματα της ομάδας Α, χείλος της κατηγορίας VI, ταινιωτό και εξωστρεφές, με αδιαμόρφωτη απόληξη που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Οι ολόβαφοι τροχήλατοι κάνθαροι, είναι εξαιρετικά σπάνιοι στον ΜΟ, όχι ωστόσο στην Θεσσαλία.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 50-56. Τόμος Γ, πιν. 13/9-ΑΕ 3016, πιν. 14/11-ΑΕ 3013 (Αργυροπούλι, θολωτός τάφος Α, ΠΠΓ-ΥΠΓ/ΥποΠΓ Ι)
  - ο Τόμος Α, σ. 59-63. Τόμος Γ, πιν. 22/5-ΑΕ 2760, 6-ΑΕ 2761. Πιν. 23/9-ΑΕ 2764, 7-ΑΕ 2762. Πιν. 24/11-ΑΕ 3767 (Γεντίκι, θολωτός τάφος, ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι)
  - ο Τόμος Α, σ. 68-71. Τόμος Γ, πιν. 34/4-ΑΕ 2225 (Πλατύκαμπος, ΥΠΓ)
  - ο Τόμος Α, σ. 71-77. Τόμος Γ, πιν. 36/2-ΑΕ 2554 (Ομόλιο, τάφος 1, ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι)
  - ο Τόμος Α, σ. 90-92. Τόμος Γ, πιν. 57/2-ΑΕ 81.7, ΑΕ 81.8. Πιν. 58/5-ΑΕ 81.10 (Μεσορράχη, λαξευτός τάφος, ΥΠΓ)

Αποσπασματικοί

28.ΜΔ 2502, 2503, 2505 και 2512

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 2, τάφος Β, όστρακα από τη ΒΔ, τη ΝΔ γωνία και ανάμεσα στους σκελετούς. Προφανώς της ανακομιδής παλιότερου νεκρού.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα όπως και οι ΑΚ 341 🍷 **ΓαΤυ 16β** και 🍷 **ΜΔ 2267/ ΓαΤυ15γ** της ομάδας Α. Παρόμοιος και στον 🍷 **ΜΔ 2281/ ΓαΤυ15ια** Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Υψ. σωζόμενο : 0,10μ. έως το χείλος και 0,12μ. με τις λαβές, Διάμ. χείλους σωζόμενη : 0,14μ., Ύψ. χείλους : 0,035μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0046μ., Διάμ. βάσης σωζόμενη : 0,067μ., Διάμ. σώματος : 0,16-0,157μ., Ύψ. σώματος : 0,065μ., Ύψ. λαβής : 0,066μ., Πλάτος λαβής : 0,028μ., Πάχ. λαβής : 0,006μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος. Σώζονται, σε τέσσερα μεγάλα θραύσματα, μέρος της βάσης, του σώματος, του χείλους και δύο λαβές. Εξαιρετικά αποσπασματικό, συγκολλημένο από πολλά όστρακα διασώζει και αρκετά ακόμη που δεν συγκολλούνται.

Κατηγορία του υψηλού ταινιωτού χείλους V. Σώμα μάλλον ημισφαιρικό/κωνικό. Ελλειπτικής τομής, πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορύφωση καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, 4^η ψηλότερη δισκόμορφη βάση.

Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους, και στενότερη στο κάτω, που καλύπτει και τη μετάβαση του σώματος προς το χείλος. Ενδιάμεσα, οριζόντια ζικ-ζακ ταινία που διακόπτεται μόνο κάτω από τις λαβές. Ακανόνιστα, πυκνά και αραιά, οξυκόρυφα, ζικ-ζακ. Στενή άβαφη ταινία στο άνω μέρος του σώματος και αμέσως κάτω από την πρόσφυση των λαβών, φαρδιά γραπτή ταινία. Το κατώτερο τμήμα του σώματος άβαφο. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά και ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει στην κατηγορία χείλους V που χαρακτηρίζεται από ψηλό χείλος κοίλου περιγράμματος, με αδιαμόρφωτη και ελαφρά εξωστρέφουσα απόληξη. Χαρακτηρίζει, ίσως την ομάδα ΒΑ Παλιότερο του

μελαμβαφούς σκύφου ΜΔ 2172, που συνόδευε τον νεώτερο νεκρό του τάφου.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Όσον αφορά τις εξωτερικές συγκρίσεις, το συγγενέστερο παράδειγμα προς τον ΜΔ 2506, που είναι στα συνευρήματά του, φαίνεται πως είναι οι μονόχρωμοι κάρθαροι ΜΒ. 3016 και 3013, από τον θολωτό τάφο Α στο Αργυροπούλι Τυρνάβου, στην ευρύτερη περιοχή του θεσσαλικού Ολύμπου. Ο τάφος έχει διαχρονική χρήση από την ΠΠΓ ως την ΥΠΓ ή και την ΥποΠΓ. Οι τροχήλατοι και μονόχρωμοι κάρθαροι του τάφου φαίνεται να χρονολογούνται στην ΥΠΓ. Συγγενικός είναι και ο ΜΒ 2767 από θολωτό τάφο στο Γεντίκι (Χασάμπαλι) που

[\[21\]](#)

φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι.

- Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής,
  - ο Τόμος Α, σ. 50-56. Τόμος Γ πιν. 13/9-ΑΕ 3016. Το συγγενέστερο παράδειγμα, κυρίως προς τον ΜΔ 2506, φαίνεται πως είναι οι μονόχρωμοι κάρθαροι ΜΒ. 3016 και 3013, από τον θολωτό τάφο Α στο Αργυροπούλι Τυρνάβου. Ο τάφος έχει διαχρονική χρήση από την ΠΠΓ ως την ΥΠΓ ή και την ΥποΠΓ. Οι τροχήλατοι και μονόχρωμοι κάρθαροι του τάφου φαίνεται να χρονολογούνται στην ΥΠΓ.
  - ο Τόμος Α, σ. 61-63, Τόμος Γ, πιν. 24/11-ΑΕ 2767. Αρκετά συγγενικός του ΜΔ 2506 είναι και ο ΜΒ 2767 από θολωτό τάφο στο Γεντίκι (Χασάμπαλι) που φαίνεται να χρονολογείται στην ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι.

29.ΜΔ 2364

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 4, τάφος Α, έξω από τη Δ μακρά πλευρά του τάφου, μάλλον παλιότερου νεκρού του τάφου, και ίσως του Ν2.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (7,5 YR 8/6, 7,5 YR 8/6 reddish yellow) με μίκα και εγκλείσματα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό (7,5 YR 4/1 dark gray).

Διαστάσεις

Υψ. μέγιστο σωζόμενο : 0,045μ., Μήκ. μέγιστο σωζόμενο : 0,066μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,0032μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Σώζονται τρία συνανήκοντα όστρακα από το χείλος και μικρό τμήμα του σώματος, γραπτού τροχήλατου κανθάρου, απολεπισμένα και αποκρουσμένα. Μετάβαση εξωτερικά με καμπύλο ώμο σε εσωτερική γωνία από όπου υψώνεται χείλος της ομάδας VI. Εντονο περίγραμμα S εσωτερικά. Εξωστρεφές με αδιαμόρφωτη απόληξη.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Χείλος λοξό προς τα έξω της ομάδας VI που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ Πιθανότατα παλιότερο του κανθάρου ΜΔ 2179 /ΓαΤυ 4α.

30.ΜΔ 2365

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 4, τάφος Α. Οστρακα έξω από τη Δ μακρά πλευρά του τάφου, μάλλον παλιότερου νεκρού του τάφου, ίσως του Ν2.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow) με μίκα και εγκλείσματα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό, πολύ απολεπισμένο για να γίνει μέτρηση.

Διαστάσεις

Ύψ. μέγιστο σωζόμενο : 0,048μ., Πλάτ. μέγιστο σωζόμενο : 0,035μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,004

Περιγραφή

Πολλά, μικρά και μεγαλύτερα, όστρακα από το χείλος και το σώμα γραπτού, τροχήλατου κανθάρου. Κατηγορία του υψηλού ταινιωτού χείλους III, σχεδόν κάθετο, με αδιαμόρφωτη απόληξη. Χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Ομαλή μετάβαση ρηχού S από το σώμα. Φαρδιά γραπτή ταινία στο άνω και στενή στο κάτω τμήμα του. Διακόσμηση με τεθλασμένη ταινία.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Πιθανότατα παλιότερο του κανθάρου ΜΔ 2179 /ΓαΤυ 4α.

31.ΜΔ 2361

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 4, τάφος Α. Οστρακα έξω από τη Δ μακρά πλευρά του τάφου, μάλλον παλιότερου νεκρού του τάφου, ίσως του Ν2.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (5YR 6/8 reddish yellow) με μίκα και εγκλείσματα. Χρώμα αμαυρό, που δεν σώζεται αρκετά για τη μέτρηση.

Διαστάσεις

Μήκ. μέγιστο σωζόμενο : 0,056μ. Πλάτ. μέγιστο σωζόμενο : 0,04μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,004μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Δέκα όστρακα από το σώμα και το χείλος ενός εξαιρετικά αποσπασματικού γραπτού τροχήλατου κανθάρου. Μετάβαση με καμπύλο ώμο σε εσωτερική γωνία από όπου υψώνεται χείλος λοξό προς τα έξω. Κατηγορία του υψηλού ταινιωτού χείλους III, σχεδόν κάθετο, με αδιαμόρφωτη απόληξη. Γωνιώδης μετάβαση στο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Χείλος κατηγορίας III που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β. Πιθανότατα παλιότερο του κανθάρου ΜΔ 2179/ΓαΤυ 4^α

32.ΜΔ 2360

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 4, τάφος Α, Ν1. Οστρακα στα πόδια του νεκρού Ν1, ανάμεσα στους μηρούς. Πιθανόν να συναντήσει με κάποια από τα όστρακα που βρέθηκαν έξω από τον τάφο.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 6/8 light red) με μίκα και εγκλείσματα, όπως ο 🟤 ΜΔ 2490/ΓαΤυ 12α. Το χρώμα της διακόσμησης δεν διακρίνεται.

Διαστάσεις

Πλάτ. μεγ. σωζ. : 0,025μ., Μήκ. μεγ. σωζ. : 0,02μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,003μ., Ύψ. λαβής : 0,05μ., Πλάτ. λαβής : 0,017μ., Πάχ. λαβής : 0,007μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Εξαρετικά αποσπασματικό, συγκολλημένο από έξι θραύσματα, με απολεπίσεις και αποκρούσεις. Σώζεται η μία λαβή και μικρό μέρος από το σώμα και το χείλος τροχήλατου γραπτού αγγείου, πιθανότατα μικρού κανθάρου.

Μετάβαση με καμπύλο ώμο και περίγραμμα S σε υψηλό ταινιωτό χείλος III, ελαφρά εξωστρεφές, με αδιαμόρφωτη απόληξη. Υπερψωμένη κάθετη, ταινιωτή λαβή, έντονα κοίλη.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει στην κατηγορία χείλους III (ψηλό ταινιωτό, σχεδόν κάθετο, με αδιαμόρφωτη απόληξη) που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Α, αλλά υπάρχει και στις ομάδες ΑΒ και Β.

33.ΜΔ 2420**Προέλευση :**

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 9, τάφος Ε, Ν1, αριστερά από τα πόδια του νεκρού.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), όπως οι 🟡 ΜΔ 2365/ΓαΤυ 4α, 🟡 ΜΔ 2361/ΓαΤυ 4α, 🟡 ΜΔ 2502/ΓαΤυ 2β (2), 🟡 ΜΔ 2406/ΓαΤυ 11β (2) και 2403, 🟡 ΜΔ 2506/ΓαΤυ 2β (2), 🟡 ΑΚ 341/ΓαΤυ 16β, 🟡 ΜΔ 2267/ΓαΤυ 15γ. Με μίκα και εγκλείσματα. Ωχρότερο επίχρισμα. Η διακόσμηση με θαμπό αμαυρό, που δεν μπορεί να μετρηθεί λόγω κακής διατήρησης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,095μ. έως το χείλος και 0,12μ. με τις λαβές, Διάμ. βάσης Σωζ. : 0,067μ., Διάμ. σώματος Σωζ. : 0,15μ., Ύψ. σώματος : 0,069μ., Διάμ. χείλους Σωζ. : 0,086μ., Ύψ. χείλους : 0,026μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0035μ., Ύψ. λαβής : 0,07μ., Πλάτ. λαβής : 0,026μ., Πάχ. λαβής : 0,0052μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Αποσπασματικό, λείπουν μέρη του σώματος, της βάσης και του χείλους, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και πολλά όστρακα που δεν συγκολλούνται. Τροχήλατος γραπτός κάνθαρος, ίσως της ομάδας ΒΑ (Β??) με σώμα ημισφαιρικό/τονισμένο πάνω (κυρτό κωνικό). Μετάβαση με καμπύλο ώμο και με ρευστό περίγραμμα S σε εισέχον ψηλό ταινιωτό χείλος, σχεδόν κάθετο, με ελαφρά εξωστρέφουσα και αδιαμόρφωτη απόληξη και διάμετρο μικρότερη του σώματος. Το τρίτο χαμηλότερο χείλος της σειράς του ΜΟ, μαζί με το ΜΔ 2433. Κατηγορία χείλους VI. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η χαμηλότερη της σειράς μαζί με το ΜΔ 4744. Υπερψωμένες κάθετες, ταινιωτές λαβές, όχι

κοίλες. Διαπλατώνονται τριγωνικά και ενσωματώνονται στην περιφέρεια του χείλους. Ανυψώνονται λοξά προς τα πάνω και προσφύονται στη μέγιστη περιφέρεια του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά και εξωτερικά.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Κατηγορία χείλους VI που χαρακτηρίζει κυρίως την ομάδα Β και την ομάδα Γ.

34.ΜΔ 2406/2403

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Β. Μαζί με τα οστά της ανακομιδής Ν2 (ΜΔ 2406), και σκόρπια σε όλο τον τάφο (ΜΔ 2403).

Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα, όπως οι 🟡 AK 341/ ΓαΤυ 16β και 🟡 ΜΔ 2267/ ΓαΤυ 15γ της ομάδας ΑΒ, ο 🟡 ΜΔ 2281/ ΓαΤυ 15ια της ομάδας Β (5YR 6/6, 5YR 6/), ο αποσπασματικός 🟡 ΜΔ 2502/ ΓαΤυ 2β (2). Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό (2,5YR 5/6, 2,5YR 5/8 red).

Διαστάσεις

Υψ. σωζόμενο : 0,041, 0,04μ.: 0,10μ., Διάμ. χείλους σωζόμενη : 0,133μ., Υψ. χείλους : 0,033μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0039μ., Διάμ. βάσης σωζόμενη : 0,062μ., Διάμ. σώματος σωζόμενη : 0,09μ., Υψ. σώματος σωζόμενο : 0,09μ., Υψ. λαβής : 0,08μ., Πλάτ. λαβής : 0,023μ., Πάχ. λαβής : 0,0059μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Εξαιρετικά αποσπασματικό, λείπει το μεγαλύτερο μέρος της βάσης, του σώματος και του χείλους. Σώζεται σε πέντε μεγάλα και τρία μικρά, συγκολλημένα θραύσματα και αρκετά όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Τροχήλατος γραπτός κάρβουρος με σώμα πιθανόν ημισφαιρικό, έντονα πιεσμένο στον άξονα των λαβών, με οξυκόρυφη γωνιώδη μετάβαση σε χείλος της Κατηγορίας Ι. Ευθύ, με λοξή κλίση προς το εσωτερικό, διάμετρο μικρότερη του σώματος και αδιαμόρφωτη απόληξη. Έντονα λοξή η κλίση. Υπερυψωμένες κάθετες, και ελαφρά κοίλες ταινιωτές λαβές. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους λοξά και αρκετά ψηλότερα και προσφύονται στην μέγιστη διάμετρο του σώματος όπου ενσωματώνονται. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η δεύτερη χαμηλότερη της σειράς. Ελαφρά κοίλη. Με χαμηλό κωνικό έξαρμα εσωτερικά στον πυθμένα.

Φαρδιές γραπτές ταινίες στο άνω και κάτω μέρος του χείλους. Ενδιάμεσα άβαφη ζώνη με οριζόντια γραπτή ζικ-ζακ ταινία που διακρίνεται ελάχιστα: σχεδόν κάθετα, πυκνά και οξυκόρυφα ακανόνιστα ζικ-ζακ. Στο άνω μισό του σώματος, φαρδιά γραπτή ταινία, άβαφο το κάτω και η βάση. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Εξωτερικά ολόβαφο το ορατό τμήμα των λαβών.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Χείλος της κατηγορίας Ι, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα Α. Παλιότερο των υποπρωτογεωμετρικών ΜΔ 2401 (σκύφος) και 🟡 ΜΔ 2402 (λεκανίδα) που ανήκουν στον τελευταίο νεκρό του τάφου. Ο χειροποίητος αμφορίσκος ΜΔ 2404 που ανήκει στα συννευρήματα δεν συνηγορεί για υποπρωτογεωμετρική χρονολόγηση.

35.ΜΔ 2434

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 13, τάφος Α, δεξιά από το κρανίο του νεκρού.

Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 5/6 yellowish red), με μίκα και εγκλείσματα, το μόνο. Η διακόσμηση με θαμπό ερυθρωπό (2,5YR 4/6, 2,5YR 4/8 red).

Διαστάσεις

Υψ. σωζ. : 0,09μ., Διάμ. χείλους σωζ. : 0,114μ., Ύψ. χείλους : 0,035μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,035μ., Διάμ. βάσης σωζ. : 0,038μ., Διάμ. σώματος σωζ. : 0,123μ., Ύψ. σώματος σωζ. : 0,055μ., Ύψ. λαβής σωζ. : 0,062μ., Πλάτ. λαβής : 0,017μ., Πάχ. λαβής : 0,01μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρθαρος, πολύ αποσπασματικός. Λείπει σχεδόν όλη η βάση, η μία λαβή και μεγάλο μέρος του σώματος και του χείλους. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και κάποια όστρακα που δεν συγκολλούνται, με εκτεταμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Σώμα ημισφαιρικό πιεσμένο στον άξονα των λαβών. Κατηγορία του υψηλού ταινιωτού χείλους V.

Υπερυψωμένες κάθετες, κοίλες ταινιωτές λαβές. Ανυψώνονται από την περιφέρεια του χείλους και πάνω από αυτό και προσφύονται στην μέγ. διάμετρο του σώματος όπου ενσωματώνονται. Κατηγορία βάσης 3, κυκλική αδιαμόρφωτη, πιθανότατα.

Η διακόσμηση δεν διακρίνεται καλά. Γραπτή ταινία στο άνω μέρος του χείλους και φαρδιά ταινία στο άνω μισό του σώματος. Πιθανότατα ολόβαφο εσωτερικά. Ολόβαφη η ορατή πλευρά της λαβής.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Χείλος κατηγορίας V, κοίλου περιγράμματος, με αδιαμόρφωτη και ελαφρά εξωστρέφουσα απόληξη, που χαρακτηρίζει, ίσως αποκλειστικά, την ομάδα ΒΑ.

36.ΜΔ 2295

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Β. Εξω από τη ΒΔ γωνία του τάφου, στο κοκκινόχωμα της στρώσης που τον περιέβαλε. Πιθανόν παλιότερου νεκρού του τάφου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 6/4 light yellowish brown), με μίκα και εγκλείσματα, όπως ο 🍷 ΜΔ 2533/ ΓαΤυ 1β. Συγγενής με του 🍷 ΜΔ 2241/ ΓαΤυ 1β (10YR 7/4 very pale brown με μίκα και εγκλείσματα). Η διακόσμηση με θαμπό

[\[22\]](#)

ερυθρωπό χρώμα (ίσως 5YR 5/4 reddish brown, 5YR 5/6 yellowish red).

Διαστάσεις

Υψ. σωζόμενο : 0,06μ., Διάμ. χείλους σωζόμενη : 0,141μ., Ύψ. χείλους σωζόμενο : 0,033μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0036μ., Διάμ. βάσης : 0,068μ., Διάμ. σώματος σωζόμενη : 0,140μ., Ύψ. σώματος σωζόμενο : 0,027μ., Ύψ. λαβής σωζόμενο : 0,047μ., Πλάτ. λαβής : 0,025μ., Πάχ. λαβής : 0,006μ.

Διατήρηση και Περιγραφή

Τροχήλατος γραπτός κάρθαρος, αποσπασματικός. Λείπει το μεγαλύτερο μέρος του σώματος και του χείλους, μέρος της βάσης και η μία λαβή. Σώζεται σε τέσσερα μεγάλα συγκολλημένα, και πολλά μικρά θραύσματα. Με εκτεταμένες απολεπίσεις, και αποκρούσεις.

Κατηγορία του υψηλού ταινιωτού χείλους V. Υπερυψωμένες κάθετες και ελαφρά κοίλες ταινιωτές λαβές. Υψώνονται σχεδόν κάθετα πάνω από το χείλος και ενσωματώνονται στην περιφέρειά του. Στην κορυφή καμπυλώνονται ομαλά. Κατηγορία βάσης 2, δισκόμορφη, η τέταρτη χαμηλότερη της σειράς. Δημιουργεί χαμηλό έξαρμα εσωτερικά στον πυθμένα. Η διακόσμηση δεν διακρίνεται καλά. Ίχνη χρώματος σε όλη την επιφάνεια του αγγείου, εκτός από το κατώτερο τμήμα του σώματος και τη βάση.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ψηλό χείλος κατηγορίας V, κοίλου περιγράμματος, με αδιαμόρφωτη και ελαφρά εξωστρέφουσα απόληξη (που χαρακτηρίζει, ίσως αποκλειστικά, την ομάδα ΒΑ)..

37.ΜΔ 2318

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος I, Ν2. Κάτω από το Νεκρό 1 (το μεγαλύτερο κομμάτι του κάτω από το σαγόνι του Ν1). Δεδομένης της τόσο αποσπασματικής του κατάστασης, δεν αποκλείεται να ανήκει σε ανακομιδή τρίτου παλιότερου νεκρού.

Χρώματα

Πηλός κιτρινωπός (10YR 6/6 brownish yellow), με μίκα και ασβεστολιθικά τριμματα. Η διακόσμηση σε θαμπό ερυθρωπό χρώμα, δύσκολο να προσδιοριστεί λόγω της κακής διατήρησης (2,5YR 5/6 red).

Διαστάσεις

Πλάτ. σώματος σωζόμενο : 0,097μ., Ύψ. σώματος σωζόμενο: 0,09μ., Ύψ. σωζόμενο : 0,12μ., Διαμ. χείλους σωζόμενη : 0,014μ., Ύψ. χείλους : 0,03μ., Πλάτ. λαβής : 0,025μ., Ύψ. λαβής σωζόμενο : 0,04μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος: 0,003

Διατήρηση και περιγραφή

Σώζει μικρό μέρος από το άνω σώμα, το χείλος και τις λαβές. Έξι όστρακα, συγκολλημένα μόνο τα δύο μεγαλύτερα, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις. Τροχήλατος γραπτός κάρθαρος, από τα μεγαλύτερα αγγεία, αφού το σωζόμενο ύψος του σώματος είναι 0,90μ. Κατηγορία του υψηλού ταινιωτού χείλους IV, κοίλου περιγράμματος, με εξωστρέφουσα αποστρογγυλεμένη απόληξη. Σώμα πιθανότατα ημισφαιρικό, με γωνιώδη μετάβαση σε ψηλό κάθετο χείλος. Κάθετη υπερυψωμένη, κοίλη ταινιωτή λαβή. Η άνω πρόσφυση στη περιφέρεια του χείλους.

Στο χείλος, το μοναδικό παράδειγμα με μικρά κρεμάμενα ομόκεντρα ημικύκλια, τουλάχιστον πενταπλά και σχεδιασμένα με διαβήτη. Άγνωστος ο συνολικός αριθμός τους, πιθανότατα δύο σε κάθε πλευρά, , καλύπτουν όλο το ύψος του χείλους. Εσωτερικά πιθανότατα ολόβαφο. Εξωτερικά ολόβαφη η ορατή πλευρά των λαβών και το σωζόμενο μέρος του σώματος.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Χείλος κατηγορίας IV, που χαρακτηρίζει, μάλλον αποκλειστικά, την ομάδα ΑΒ. Δεδομένης της τόσο αποσπασματικής του κατάστασης, δεν αποκλείεται να ανήκει σε ανακομιδή ενός τρίτου παλιότερου νεκρού.

[1]

Όπως όλα τα αγγεία της ανασκαφής, καταγράφηκαν-συντηρήθηκαν-σχεδιάστηκαν ύστερα από πολλά χρόνια, με τη βοήθεια του INSTAP το οποίο ευχαριστώ θερμά. Ευχαριστώ την Αθ. Μουράτη και τον Αρη Μπαχλά, για πολλαπλή βοήθεια.

[2]

Βερδελής, Νικόλαος Μ., Ο Πρωτογεωμετρικός ρυθμός της Θεσσαλίας, Αθήνα, 1958, σ. 79.

[3]

Βερδελής, οπ. σ. 63, 79.

[4]

John K. Papadopoulos, John K. Papadopoulos, The Early Iron Age Cemetery at Toroni, L.A. 2005, Text, p. 455 , Illustrations, pl. 331. Βλ. Και Μανόλης Ανδρόνικος, Βεργίνα, 1969, σελ. 183-185, εικ. 33.

[5]

Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η ηπειρωτική Θεσσαλία, τ.Α, σ. 61-63, 67, 73, τ.Γ. πιν. 22-4, 30-31, 34.

[6]

Μη ασφαλής, λόγω απολέπισης.

[7]

Μη ασφαλής

[8]

Μη ασφαλής

[9]

Heurtley W.A., T.C. Skeat, The Tholos Tombs of Marmariani, BSA XXXI (1930-31), πιν. Ια, ΙΙ, class 2.

[10]

Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η ηπειρωτική Θεσσαλία, τ.Α, σ. 91-92, τ.Γ. πιν. 58, 89.

[11]

Βλ. Αγλαΐα Αρχοντίδου Αργύρη, Πρωτογεωμετρική κεραμική από την Χίο, σ. 211, εικ. 9 (Τέλη ΠΓΜ-Υπο-ΠΓ) στα Πρακτικά Συνεδρίου «Το Αιγαίο στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου» Ν.Χρ.Σταμπολίδης, Α. Γιαννικουρή eds.

[12]

Βλ. Λευκαντί Ι, Text, , σελ. 298, εικ. 8, G (LPG P 3, 14) , Λευκαντί Ι, Plates, πιν. 128, πιν. 128 και 259, P 3 14. Λευκαντί ΙΙΙ, Plates, πιν. 111 a, T 57 1 (LPG). Βλ. και Λαιμού 2002, πιν. 37, 10, πιν. 43, 2. Βλ. και Α. Αρχοντίδου, Πρωτογεωμετρική Κεραμική από τη Χίο, στο Το Αιγαίο στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου, σ. 212, εικ. 12, σ. 213.

[13]

Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η ηπειρωτική Θεσσαλία, τ.Α, σ. 73, 91-92 τ.Γ. πιν., 34, 57.

[14]

Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η ηπειρωτική Θεσσαλία, τ.Α, σ. 73, 91-92 τ.Γ. πιν., 34, 57.

[15]

Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η ηπειρωτική Θεσσαλία, τ.Α, σ. 73, 91-92 τ.Γ. πιν., 34, 57.

[16]

Βλ. Λευκαντί Ι, Text, σελ. 298, εικ. 8, G (LPG P 3, 14). Λευκαντί Ι, Plates, πιν. 128, P 3 14, πιν. 259, P 3 14. Λευκαντί ΙΙΙ, Plates, πιν. 111 a, T 57 1 (LPG). Βλ. και Λαιμού 2002, πιν. 37, πιν. 43 2.

[17]

Πιθανότατα επαλείφεται πάνω στο ολόβαφο τοίχωμα και έτσι μετά την απολέπιση δεν είναι ορατή παντού.

[18]

Βλ. Λευκαντί Ι, Text, σελ. 298, εικ. 8, G (LPG P 3, 14). Λευκαντί Ι, Plates, πιν. 128, πιν. 128 και 259, P 3 14. Λευκαντί ΙΙΙ, πιν. 111 a, b T 57, T 48 1 1 (LPG). Βλ. και Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα Ι Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, αρ. Ρ1, εικ. 23, πιν. 49, σελ 95, 168-174.

[19]

V.R.d'A. Desborough, Protogeometric Pottery, Oxford 1952, pl. 19, A 1471 από τη Ρήνεια, "later than attic Protogeometric". Βλ. και σ. 322.

[20]

Λευκαντί Ι, Plates, πιν. 146 P 39B 5. Βλ. Λευκαντί Ι, Plates, πιν. 146 P 39B 5, Λευκαντί ΙΙΙ, Plates, πιν. 111 c (LPG-SPG). Βλ. και Λαιμού 2002, πιν. 43, 2, πιν. 45, 1.

[21]

Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληγού, οπ., τ.Α, σ. 61-63, τ.Γ. πιν. 24-11.

[22]

Η μέτρηση ανασφάλης.